

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLITICA

Preu: 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 125 - Barcelona, dijous, 25 de Juny de 1931

Amb vots hem obtingut la República.

Amb vots la consolidarem.

Les eleccions de diumenge

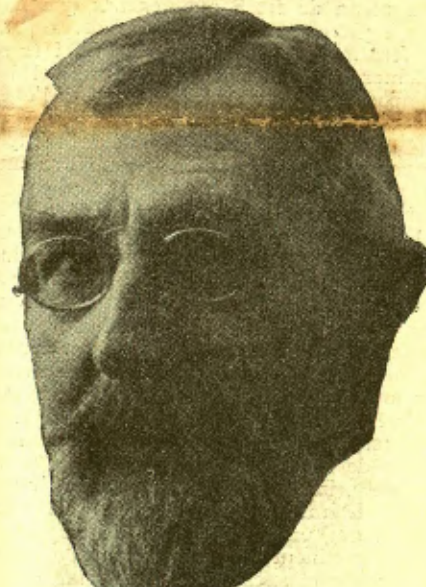
Probablement no veurem en tota la vida unes eleccions de tanta transcendència política com les del 12 d'abril. De les urnes va sortir aquell dia la República, una i pura, segons frase de Lerroux, com Venus Afrodita va sorgir un bell matí de l'escuma de la mar.

Una jornada com aquella no la veurem

Lluís Nicolau d'Oliver

mai més. Però la història té, a vegades, l'inconvenient de passar sense fer soroll. És clar que tots ens adonàvem de la importància del moment, però el resultat i les conseqüències d'aquella jornada no havien estat anunciades pels profetes. Si el dia 12 d'abril ens haguessin jurat que el dia 14 marxaria el Borbó i seria proclamada la República Catalana i, unes hores més tard, la República Espanyola, no ens ho hauríem cregut.

Raimon d'Abadal

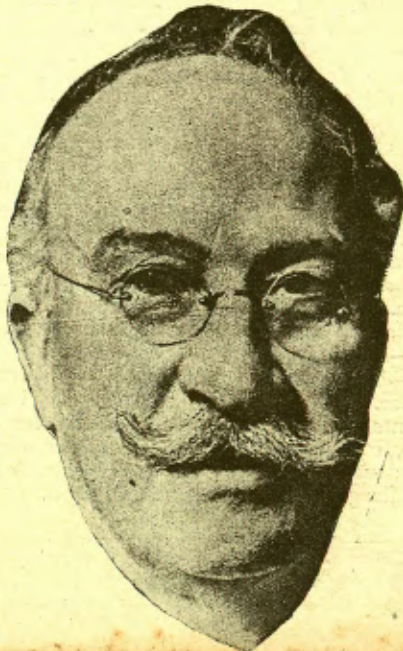
Aquestes eleccions no ens poden proporcionar una sorpresa d'aquesta mena. No obstant, no hem vist unes eleccions tan apassionants com aquestes. A hores d'ara, tot Catalunya i tot Espanya són remogudes pel vent de totes les idees. La premsa, el miting, la ràdio commouen tots els recons del país. I encara tot germina com si fóssim en plena primavera, com en la primavera passada, la més esplèndida que hem vist.

No es parla de res més que d'eleccions. Se'n parla al carrer, al despatx, al taller, al cafè i en la família. I se'n parla amb passió. La lluita de partits és vivíssima. Aquesta passió és interpretada per molta gent com un símptoma catastròfic. Evidentment, podien triar entre dos sistemes d'eleccions. Hi havia qui tenia pensat de fer unes eleccions pacífiques, com una oració a Catalunya. Però aquesta comunitat d'espirits entre els catalans no ha trobat una atmosfera propícia. La caiguda de la monarquia ho ha remogut tot. I a l'hora d'aquest gran terrabastall, era potser un somni pensar en unes eleccions d'unanimitat catalana que oferissin als catalans l'avenintesa de desfilir en processó ordenada davant de les urnes. L'espectacle hauria estat interessant, però s'ha demostrat que no era possible contenir la riuada. Els interessos de partit, respectabilíssims, sobretot en aquest moment, ens han obligat a fer unes eleccions d'un altre tipus, unes eleccions passionals. I aquest tipus d'eleccions és una prova també molt eloqüent, eloqüentíssima, de la vitalitat política del país. En aquest moment en què s'estan estructurant tots els nostres partits, mentre uns tot just arriben i els altres evolucionen, era segurament un impossible físic, i els fets ho han demostrat, fer unes eleccions presidides només per la bandera catalana. Les eleccions de diumenge seran presidides per les banderes dels partits, i en totes aquestes banderes també hi ha l'escut de Catalunya. I el que és essencial, és que no es pot dir que aquestes banderes les enlaurin partits sense significació i contingut: totes aquestes banderes és el poble qui les porta i les ostenta: tots els partits catalans responen a una necessitat, a una massa d'opinió exempta d'espirit personalista o caciquista. En el moment de les eleccions constituents, els partits no s'han resignat a una unitat que els ha semblat gregària i han preferit la lluita.

Som a la primera etapa de la construcció

dels tres instruments de govern que necessita Catalunya, els tres partits on ha de cabre tota la democràcia catalana i que han de resumir tot el nostre pensament polític. Després de vuit anys de silenci imposat per una Dictadura ignominiosa, regida per ignorants i lladres, mentre elaborem l'Estatut de Catalunya, pastem també els partits cridats a funcions directives, des del govern o des de l'oposició. Si les Constituents no haguessin estat precedides per vuit anys de Dictadura, probablement ara no ens trobaríem davant la doble tasca d'estructurar els partits i de fer l'Estatut. Gràcies a la llibertat del règim republicà, no hi haurà ni un matis polític que no surti a flor de terra. Adhuc els comunistes podran organitzar-se en partit i actuar legalment. I també seria injust acusar-los de venir amb uns quants anys de retard. Els vuit anys de Dictadura havien impedit l'eclosió de tots els partits d'esquerra, democràtics o antidemocràtics.

La florescència de partits, la necessitat de no ofegar-los, l'obligació de respectar-los és una de les garanties d'ordre i de progrés

Alejandro Lerroux

polític. I ni els partits més extremistes han de fer por a ningú. La legalitat i la justícia, lemes de la República, són el millor reactiu. Però la necessitat de crear una atmosfera que permeti a tots els partits el dret de respirar, obligarà a una reforma electoral a base de la representació proporcional. El sistema actual, l'únic que en aquests moments d'urgència podia aplicar-se, i que malgrat el seu primitivisme podia oferir una garantia contra una eventual reacció del caciquisme a favor de la monarquia, no és prou comprensiu de tota la idealitat d'un país.

Es necessari fer una gran campanya a favor de la representació proporcional. És una de les obres més democràtiques que poden fer-se. El sistema actual ens portaria totalment a la desaparició de partits vius. Sense el sistema proporcional, el règim de circumscripcions seria inadmissible.

I ara a votar, a continuar la revolució legal començada a Catalunya ara fa trenta anys.

Els Dijous — Blancs

Focs de Sant Joan

Què hi cremarà, enguany? Hi ha cosa bona: corones, règim, institucions, alts personatges, gent asèria i formals. La quitxalla pot recollir-los i fer-ne un feix; després amuntegar-los i calar-los foc. Enguany, el foc de Sant Joan és revolucionari, i amb un ventet favorable purificarà alegrement entre la flama, les més solemnes rampoines de la península.

Car, per poder establir un ordre nou, que nosaltres puguem considerar i estimar, necessitem, abans de tot, un gran foc de Sant Joan. Per una crema absoluta. Anant amb compte, però, de no fer Sant Pere abans de Sant Joan, que és com dir Pasqua abans de Rams, o, abans de Nadal Sant Esteve.

Una altra imatge de Sant Joan és l'ànima de les nostres multituds durant aquests dies: l'abrandament és llur estat normal: senten que s'acosta una lluita per les coses més sagrades i n'hi ha prou amb la més petita paraula perquè totes s'encenguin i s'abrandin de cap a cap. Però aquestes flames no destrueixen. Més aviat les compararem amb aquelles que fonen els metalls i en separen la fosa de l'escòria.

Tot un país en flames! Així és ara Catalunya. I, d'Ebre enllà, un fogalleig peninsular respon a la nostra joiosa alimària.

Cal que hi hagi flama. Gràcies als déus que he pogut veure al cap i a la fi l'espectacle d'un país en flames!

Per això nosaltres no podem participar de les temences d'aquella gent, pobres d'espirit, que sempre que veuen foc, no se'ls acut altra cosa sinó que van a cremar-los la casa.

Si veuen enfilar-se un coet pel cel, com una estrella fugissera, tremolen i pensen en els signes del judici final: els recorda l'Apocalipsi.

Si senten una tronada de piratècnia, criden que ja arriba un escamot d'anarquistes de Terrassa.

Nosaltres creiem que, de tant en tant, convé que arribi Sant Joan, perquè, com deia Goethe, sempre hi haurà escombres velles i infants novells.

Els infants ja es fan homes; però el que és les escombres velles, si les aneu deixant fer, aniran omplint arreu, arreu; se us ficaran per les cases; obstruiran els carrers; a l'últim, el país estarà obstruït, dominat, governat, per les escombres velles. Tal era l'Espanya de la Restauració. Però ara som a Sant Joan.

Ara, que no falten certes escombres velles que es senten amb el cor jove; s'han disfressat amb unes faldilles trobades als mals endreços i també volen pendre part a aquesta solemnitat del Sant Joan d'enguany.

Només hi ha una por: com que són sumament combustibles, si s'acosten al foc cremaran com un llucet. Aleshores tothom els reconeixerà que són uns vells mènecs d'esombra disfressats.

Això seran els focs artificials més celebrats enguany: la veritable novetat del Sant Joan de 1931. — R. LL.

MIRADOR INDISCRET

El regidor desconegut

Es diu Marlés i és de l'Esquerra Republicana de Catalunya. L'altre dia acompanyava una família a visitar la Casa de la Ciutat. A cada dependència on entraven, els empleats se les empenien amb ells:

—Què se'ls oferia? No saben que per aquí no es pot passar?

El regidor Marlés, malhumorat, s'adreça als visitants:

—Està vist. Per circular per aquesta casa m'hauré de vestir d'urbano.

Falles que fallen

La falla valenciana de la Ronda Sant Antoni venia a Barcelona en dos vagons. Això no tindria res de particular si no fos que en un d'aquests vagons, precisament el que transportava els ninots representant Foronda, Viver i Milà i Camps, desaparegué misteriosament.

Algú, segons sembla conxedor d'aquest afer de prestidigitació d'alta escola (en l'escamoteig del vagó possiblement no hauria reeixit ni el mateix Canonge), ha deixat anar el següent comentari:

—Ja cal que vigilin els de la Companyia de Tramvies! Del contrari, el dia menys pensat i a títol d'entrenament, potser es trobarà a faltar aquella mitja dotzeneta de remolcs!...

Els malpensats

Un ciutadà obre el diari i llegeix el programa de festes de la colònia valenciana: «Un dels actes consistirà en portar una corona de flors a l'estàtua del conseller Casanova...»

—Monument i tot! Aquests de l'Esquerra...

Després l'home cau en què es tracta de l'altre conseller, el del 1714.

Una explicació clara i senzilla

Diumenge, al Teatre del Bosc, hi havia miting de festes de la Lliga Regionalista. Un dels oradors més aplaudits era el més gambús de tots — sense ofensa per ningú, perquè es tractava del senyor Gambús — i no es cansava de rebre aplaudiments, perquè no es cansava de parlar de Déu i de la Pàtria.

Un vellet preguntà a un dels concurrents: —Deu haver-hi molts tradicionalsistes entre el públic.

—No n'és pas de tradicionalista, és del D. I. C.

—I què és això?

—Suposi que el tradicionalisme és una barra de pa: en un dels crostons hi ha Déu; al mig, a la molla, Pàtria, i a l'altre crostó Rei. Doncs bé, els del D. I. C. han llescat el crostó del Rei i se l'han crosplit.

Després de las vaques grasses

«Mentre discutim, els jesuïtes estan sopant.» (Un regidor en sessió.)

«Mentre nosaltres parlem, els jesuïtes ja han sopat.» (El mateix regidor a la mateixa sessió.)

«Us haig de dir que ahir l'Alcalde no va dinar.» (Declaracions del doctor Aiguadé als periodistes.)

Els periodistes es queixen constantment de la llargada de les sessions de l'Ajuntament perquè no poden sopar fins que han acabat la ressenya.

—Heus ací — deia un dels repòrters — el temps de les vaques magres.

—O de la gana — li contestava un altre repòrter.

Por al ridícul

Dos regidors — no es diu quins, però es pot triar i remenar en l'actual Consistori — estaven indignats perquè es portava el cadàver de Santiago Rossinyol a l'Ajuntament.

—En Rossinyol — deien — és cosa de broma i l'Ajuntament és una cosa massa seriosa.

—Deuen tenir por — comentava un periodista — que, mort i tot, l'en Rossinyol els faci sortir en una comèdia.

Capellans de "L'Esquella"

—Hi van capellans? — preguntava un periodista radical tot estranyat a l'enterrament de Rossinyol—. Jo que em pensava que era anticlerical!

—Ha estat una gentilesa de l'Antoni López: fixa't quins capellans hi van, tots són de L'Esquella.

Tot va como una seda

L'endemà d'haver pres possessió del seu càrrec de Governador civil, Carles Esplà sopava amb uns amics a Maricel. La conversa es referia a la tranquil·litat absoluta que s'havia observat a la nostra ciutat en les quaranta vuit hores que feia que ocupava el càrrec. Tothom hi estava d'acord, i un dels amics, segurament per a refermar la impressió general, va dir:

—Es que ni el més petit incident, senyors. Res absolutament. Ni tan sols els disbars del polvori de Montjuïc!

La força del costum

El militant comunista Andreu Martí (Marthy, que li diuen a França) va venir diumenge passat a Barcelona a pendre part en un miting organitzat pel Partit Comunista d'Espanya. Com a fill del Rosselló que és, l'home es va expressar en català. Un català més o menys adulerat, val a dir-ho, però català al capdavant. Però encara l'home no havia pronunciat mitja dotzena de paraules, d'un grupet d'aquells elements prou coneuts que es dediquen a combatre l'ús del nostre idioma en els mitings obreristes, varen sorgir protestes sorolloses:

—Que hable en castellano. Que se le entienda.

Estralls de la ignorància

La Noche ha reprès l'antic costum de publicar retrats a mà dreta de la primera pàgina, amb una nota més o menys explicativa a sota. L'altre dia, el beneficiat era el ministre de la Marina, Casares Quiroga. En el text hi havia aquesta frase:

«La Galicia nueva que renacia bajo sus propias cenizas como un cisne cantor...»

Indubtablement, l'anònim director que escriu aquelles ratlles deu estar convençut que el fenix no és cap ocell, sinó una companyia d'asseguracions.

Piquiponiana

—Menos gramètica y más aritmética.

Esperit d'estalvi

L'altre dia, en aquella hora en què els noctàmbuls més rerassagats diuen: «I si comencéssim a fer un pensament?», va haver-hi un crim passional a la Rambla del Mig. Els diaris ja n'han parlat: un sergent que disparà contra la seva xicoteta i després intentà suïcidar-se.

Un amic nostre que va formar part del grup de badocs, va trobar el dibuixant Benigani a la cantonada del carrer de la Unió, el qual va fer-se explicar detalls del que havia passat.

—Un, que ha disparat dos trets a la seva xicoteta, i després se n'ha tirat dos més volent-se matar...

Comentari ràpid del dibuixant: —Dos per cada u? Quin malgastador!

Pintar a gust

Montserrat està ple de pintors. Tots hi són pel mateix motiu: pendre part al concurs de la muntanya vista pels seus artistes. Els frares veuen amb molta complença aquesta afició i no regategen facilitats.

Així, l'altre dia, mentre Joaquim Mir estava pintant furiosament, un monjo que s'ho mirava li digué:

—Si li fa nosa aquest arbre, l'hi treurem, senyor Mir.

—No val la pena—va dir el pintor—. Ja el f... fora d'un cop de pinzell. Veu aquelles roques? També em fan nosa pel meu quadre. Veu? No les hi poso, i llestos.

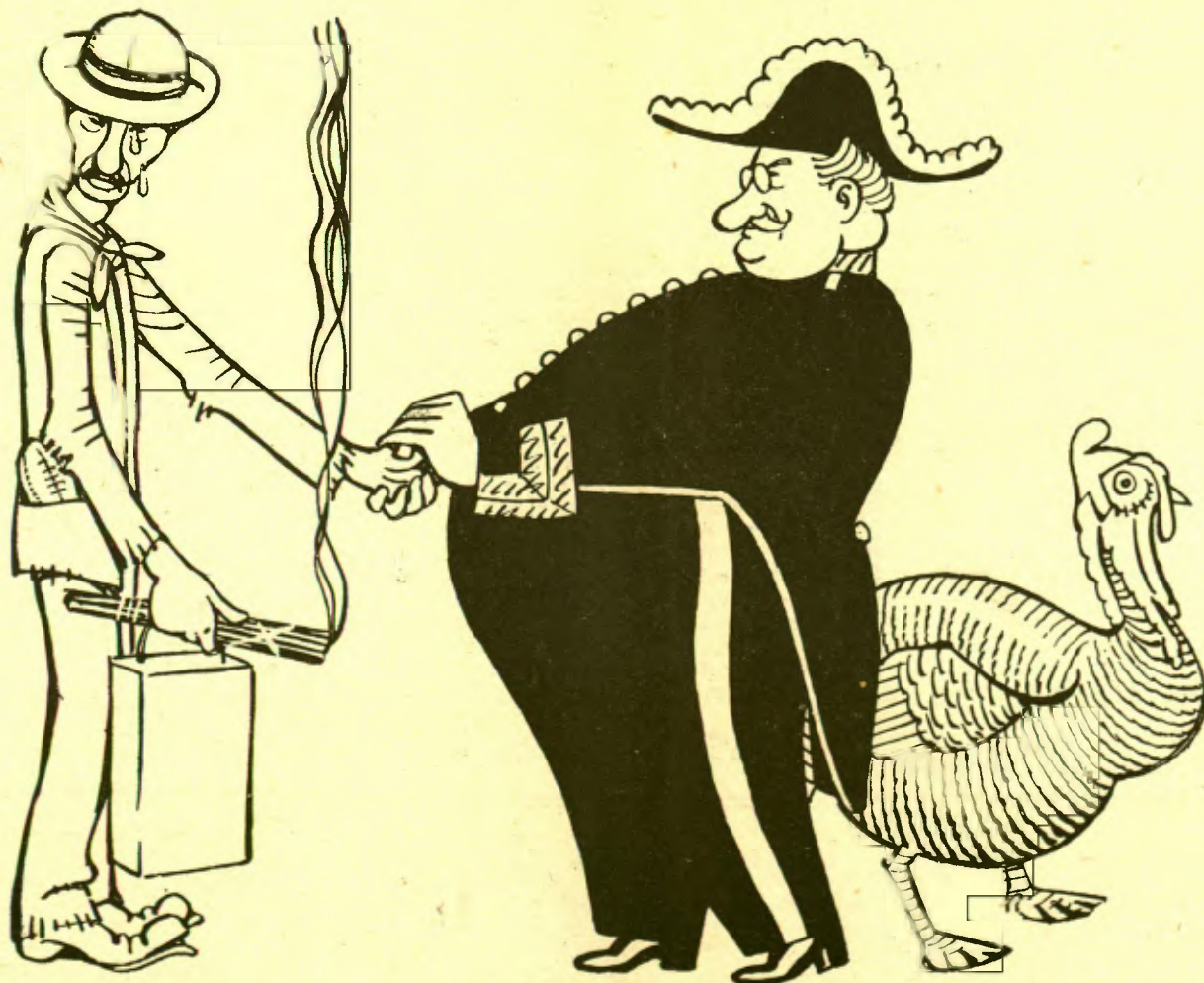
La por a l'eternitat

Un dia, fa temps, l'encara oficialment catòlic Josep Maria Junoy anava en cotxe amb uns amics, entre ells l'actual alcalde. L'automòbil corria molt rabent, i la velocitat no feia gaire gràcia a Josep Maria. A l'últim va trobar una manera d'exclamar-se'n que li semblà adequada al tarannà dels acompanyants. Va dir a Aiguader:

—Saben a qui els agrada molt que els cotxes vagin ben de pressa?

Aiguader no sabia de què anava, i Junoy aclarí tot tímid:

—Als capellans...

Lerroux llicencia el lerrouxisme

BARCELONA PINTOESCA

Un faquir fill del Pedró

Sol ésser un home bru, vorejant el megre, la cabellera rinxolada i abundant, com una cascada, tirant a l'anunci d'un espefic per al cabell; l'aire abstret i que es passeja amunt i avall del Paral·lel. En veure'l, petits i grans senten un calfred d'esgarriança i es tomben a contemplar-lo.

—Es aquell que s'empassa sabres a l'Olimpia...

Passa, amb el faquir, un halo de misteri. No n'hi ha per menys. Hom ha sentit dir que si no vénen directament de l'Índia, són de mitja hora abans i d'aquell país se'n té una idea vaga, en la qual s'entrebarregen les serps encantades i els sabres travessant llengües — en aquest cas vives —, i un mosquer d'homes exsangües que s'aguanten en l'aire sostinguts per un fil invisible. País en el qual floreix el misteri a cada pas; on, a cada cantonada, es troba un faquir agenollat a la vorera, esguardant el cel amb èxtasi, i amb la caixeta dels miracles al costat, a la disposició dels turistes.

Entre nosaltres frueixen de molt prestigi. Anuncieu una sessió de faquirisme important i veureu com el local s'omple de gent, àvida d'experimentar sensacions morboses.

Aquí en tenim un d'autèntic. S'asseu al costat nostre, a la taula del cafè. Porta el bigoti retallat, perilla punxeguda i la pell del rostre colrada. No us costa gens de transformar el barret gris que duu, amb un xic d'imaginació, en un turbant de marajà amb plomall. Però parla català, fuma de cinquanta i no llueix els cabells rinxolats protocol·laris. Simplement, una clenxa engomada. La perilla i el bigoti, la color del rostre, el delatant; els cabells i l'accent, català pur, el traïxen. De més a més, es diu Molist, és fill de Barcelona, nat a la plaça del Pedró; al Paral·lel el coneixen fins les criatures.

—Em sembla que m'enredes.

—Autèntic, creu. Ara que depèn del que entenguis per tal... Aquest s'hi guanya la vida. Fa tot el que pugui fer els altres faquirs i més. Exemples. S'unta tot el cos de benzina, es fa encendre i es llença d'una alçària de deu metres per amunt, fins als quaranta si cal, dins d'una piscina plena d'aigua. Passa encès com un boid per damunt del públic. Això no és de faquir? Algunes vegades l'han tret de la piscina mig rostit. Gangues de l'ofici. Un faquir que s'estimi, però, ha de saber resistir el dolor. Aquest és dels que sap l'obligació. Surt doncs de la piscina embutllat, però somrient.

Es talla la panxa, com si tates un meló, amb ganivet de carnisser, i li raja la sang de la ferida. Ara bé. S'eixuga la ferida amb una tovallola. Desapareix la sang i no queda rastre de ferida. Més. Es fa courre dos dous damunt la llengua damunt d'un ferro roent que hom li ha col·locat prèviament. Li queda una llengua que és una llaga. La cauteritza mitjançant un altre ferro roent, davant mateix del públic. Aquest té ocasió de sentir el soroll característic de la carn en rostir-se. Figura't la impressió que produeix.

S'ajeu damunt d'una estora, li colloquen una planxa de ferro plena de claus i una pedra de vuitanta quilos de pes damunt del ventre. Dos homes la trenquen a cops de mall. S'alça, ensenya el ventre al públic i aquest s'adona, estupefacte, que no hi té ni el més lleuger rastre de les punxades dels claus. Misteri...

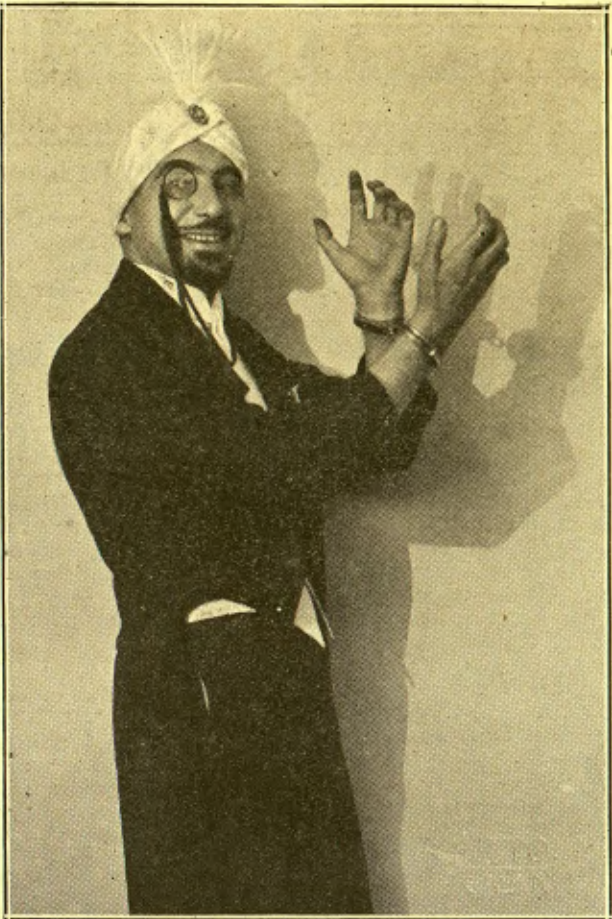
Totes les altres coses que fa, gairebé són normals. Per exemple. Es travessa i es fa travessar el cos amb agulles, seves o del públic. Li és igual clavar-se les o que les hi clavin tant de dret com de través. Es cul la boca amb una agulla de cosir o si cal saquera, com si s'argis un pedaç. Es travessa les galtes. Fa màgia espectral, il·lusionisme, evasionisme, jocs de mans, i ensenya — però això solament en els casos aguts de crisi de moneda — a caminar amb patins. De tot. I el mateix ho executa en un circ tronat de Mollet, com a l'Olympia o a l'Empire. El lema del bon faquir és aquest: Salut i fer bullir l'olla. Ha corregut tot el món i es troba disposat a tornar-hi.

Però té un defecte gros. Esser català. Vol dir això que, de tant en tant — un de tant en tant que és molt sovint —, enyora el cel blau de la dolça Barcelona. Es posa

trist, es neuleix i perd la gana. Als vespres, a l'hotel, sol, assegut damunt d'un dels baguls de l'equipatge, el turband de faquir al cap, l'ullprèn la tristesa i canta L'Emigrant:

*Dolça Catalunya,
pàtria del meu cor...!*

—Es fatal, entens? L'endemà, sense avisar l'amo, fa les maletes i es planta a Bar-

celona. Hi ve disposat a passar-hi una temporada curta. Però com que s'hi troba bé, l'allarga fins que s'adona que se li acaben els diners. Aleshores, cuita-corrents, fa les maletes de nou i desapareix.

Documents a la mà, fotografies i programes d'Europa i d'Amèrica — els documents d'identitat dels faquirs —, ens demostra l'autenticitat de la seva condició.

Cal, doncs, rendir-se a l'evidència. Però de què li va venir la mania? Molt senzill. Estudiava medicina, però ho trobà cansat.

Va intentar fer de tenor còmic, però va deixar-ho perquè la veu li feia rebequeries. Quan li volia fer fer un agut, li sortia un gall. Si intentava tocar la corda mitja, li sortien pinyols. I al Paral·lel, per les taules dels cafès, s'hi està d'allò més bé. Ve l'Onofroff i el lloga per exercir l'honoràble càrrec d'home que s'adorm, sota la influència del fluid magnètic i es llença damunt dels músics de l'orquestra tots els vespres, a l'escenari del Tivoli, a raó de quinze pessetes diàries de jornal. Continua adormint-se pels escenaris de tot Europa i d'Amèrica fins que renyeix amb l'Onofroff. Qüestió de pessetes, mal interpretada. L'Onofroff el volia ensarronar, compreneu? Mentrestant ha tingut ocasió d'aprendre l'ofici. Aleshores planta barraca pel seu compte. A Nimes fa jocs de mans. A París s'exhibeix com l'home més elegant d'Europa. Porta quinze fracs diferents i de tots colors i quinze mocles diversos, verds i vermells i un de negre, fet de vidre d'ulleres de picapedrer. És fa ell mateix la reclam encabint-se als aparadors de les botigues dels boulevards, i estant s'hi quinze minuts sense fer moviment. Amenitza les exhibicions amb jocs de mans i evasions. Com podeu suposar, és un èxit gros. Però li agafa la rauxa sentimental i torna a Barcelona. Aquí se li gira la truita. Es veu obligat a fer de professor de patins al Turó. Amb penes i treballs aconsegueix debutar a l'Eldorado, junt amb la Mercè Serós. Hi han passat abans el Cav. Maieroni, el Grand Raymond i Diertrick, però els eclipsa. Malgrat l'eclipsa, ha d'anar a raure amb En Sugranyes, i fer la paròdia del faquir Blacaman, que treballa a l'Olympia.

En arribar ací, el destí obscur d'aquest home es concreta i aclareix de sobte. Serà faquir. Es veu obligat per una raó molt poderosa a fer-ho en broma. Però ell, a casa seva, ho assaja seriósament. Al Còmic l'anuncien així: Tamara-bey.

Es posa a estudiar i a inventar trucs. S'empeça el d'untar-se de benzina i llençar-se encès. Estudia el de fer-se enterrar de viu en viu. Rumia la manera de tallar-se la panxa o de fer-ho veure, donant la impressió que ho fa de debò.

Al bany de casa seva munta un trapezi. La piscina per a llençar-s'hi serà la banyera. El primer cop de provar-ho encara no sap que la benzina sura encesa damunt de l'aigua; no gradua tampoc l'aigua en quantitat suficient per a cobrir-lo. S'hi llença, encès, i té una feinada a apagar-se. El trouen com un pebrot escalivat. S'ha d'estar un parell de setmanes al llit. Però insisteix. I ara assegura que ho pot fer a ulls clucs i, si cal, lligat amb cadenes.

Explica que en una de les seves *tournées* va contractar-se a l'Hipòdrom de Nova York. Havia de llençar-se d'una alçària de deu metres; en el moment d'executar l'experiment, es convertí en quaranta. S'hi tirà. La diferència en metres li costà una rostita dels peus.

A L'Havana. Pocs diners i poques esperances de contracte. Va decidit a fer pessetes. Se li acut passejar-se pels carrers vestit de faquir, amb turband, medalles i mocle. Les criatures l'avaloten, els grans li tiren sigrons bufant trompetilles. Impertèrrit els sermoneja en un idioma gairebé improvisat.

—Questo trompettazzo est per a mè?

—No, para el señor de la chiva.

Vol dir perilla i ell en duu. Com que són molta colla, fa veure que ve de l'hort. Li haurien, segurament, rebregat el turband i potser la fesomia.

Compareix a la Catedral. Entra a dins, s'agenolla i es posa a resar, a estil moro:

—Maraja, morabito, paco, tse, tse — les mans ja enlaire o repenjades a terra, i fent unes grans capbussades amb el turband. Hi ha escàndol. Un moro en un temple catòlic constitueix una profanació. Intenten treure'l i no poden. Parla un idioma incompreensible. L'introdueixen a la sagristia. Aleshores algú suggereix la idea de socórrer-lo. I vet ací que l'idioma del faquir s'aclareix una mica:

—Ah, yes, yes...

I com que els aliments no tenen espera, lloga, com pot, però el lloga, el teatre Payret per a donar-hi conferències de *Ciencias ocultas y demostrativas de Frenologia, de Magia Integral y Cartomancia para señoras*. Exit altre cop. Fa diners i s'adona que el públic de L'Havana és ingenu com tots els públics.

—Aquesta és la meva—pensa—. Els ob-

xa de ferro hi ha uns cent claus. Els homes piquen de voleia i la planxa fimbria. Res més. No queden ni els senyals i a penes si es senten les punxades. El públic, però, s'esfereix de veure-ho. Si en comptes d'un centenar de claus n'hi hagués solament quatre o cinc, no ho faria pas.

Tallar-se el ventre amb un ganivet és una broma. El ganivet és trucat, de doble fulla. Pel mig, unes quantes agulles. Surten prement un piu dissimulat que hi ha al mànec. La resta es comprèn. Fa veure que talla i només aprèta. El gest, simulat, de tallar-se, escampa les gotes de sang i forma una ratlla al ventre. S'eixuga amb una tovallola i desapareixen la sang i els senyals. És d'un efecte fantàstic.

Fer-se enterrar de viu en viu, estès dins d'una caixa de morts, tampoc no té res de particular. És qüestió de ficar-se a dins de la caixa, proveït de tubs d'oxigen i destapar-ne un cada deu minuts.

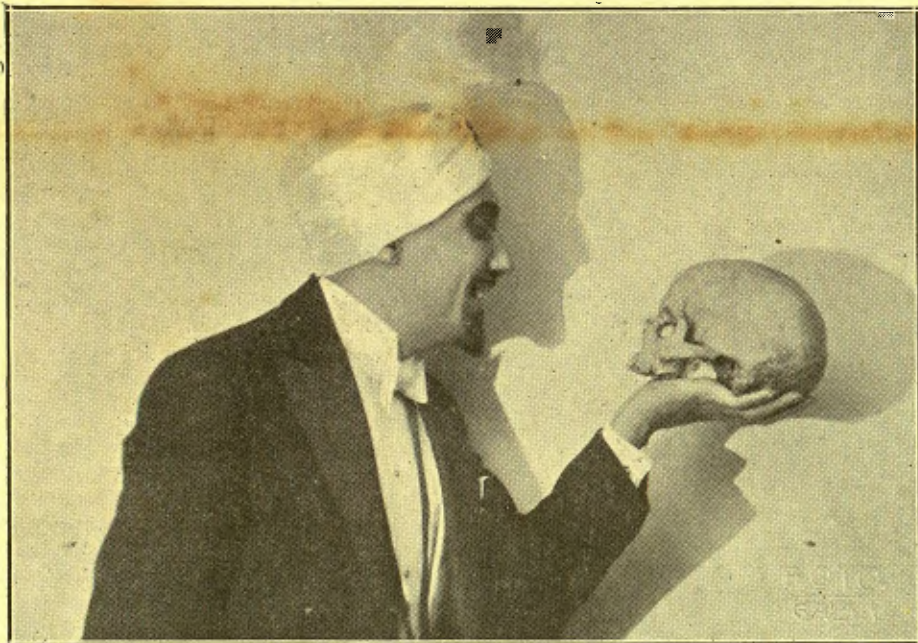
—A les Arenes em vaig fer enterrar a tres metres de fondària. Em taparen amb terra i celebraren la corrida. Al cap de tres hores em van treure, rebregat i suat, però viu. Quin èxit! El truc de les agulles no val la pena. Em travesso de la forma que vull. Em faig mal, però sóc faquir per resistir-lo. En sé tant, que fins he après de somriure mentre renege per dins.

—Un vespre, al teatre Payret, de L'Havana, duia quaranta passadors de senyora travessats pel pit i per la cara. Semblava un general d'opereta. Només em mancaven les medalles. Per postres, vaig foradar-me la galta, vaig encendre un cigar i em teia sortir el fum pel forat. L'endemà tenia una galta com una pilota de futbol.

—El de la guillotina és conegut. És fa amb dos caps. Un d'ells imitat. La guillotina mateixa, en donar el cop, cuida de fer caure la víctima dins d'una caixa. Després, tot és qüestió de manipulació. És un truc elemental. Com ho és la transmissió del pensament, que es sol fer a base de combinacions de paraules entre el magnetitzador i la persona adormida. Recordeu tot allò de l'Onofroff? Doncs tot era mentida. L'únic magnetisme que practicava era tenir una colla de galifardeus a jornal.

—L'evasionisme pot fer-se amb truc i sense. Amb truc cal preparar els instruments. Les cadenes, els candaus, les cordes, etc. Jo no necessito fer-ho. Em lliguen de peus i de mans i em desfaig. Veieu?

Allarga la mà i se la doblega com un pa-

sequiaré amb un consultori per a curar malalties imaginàries. L'obre al carrer de Reyes, 32, amb tot luxe. Allò no és un consultori. És una vinya. Hi acuden les senyores com a mosques. Pateixen unes menes de malalties estranyes, totes les quals provenen del mateix. No tenir res a fer. Són malalties, aquestes, fàcils de guarir, sobretot per un faquir. Ah! Si aleshores l'haguessin deixat treballar tranquil! S'hauria fet home de posició en poc temps, hauria pogut tornar a Barcelona ric; s'hauria comprat una caseta al Vallès — és el somni daurat d'aquest faquir sentimental — per a anar-hi a passar els estius, fent vida vegetariana — diu — que per ell equival a dir contemplativa. Però la policia el molesta. Se'n va.

Pel camí celebra funcions de màgia a bord. El capità el traspasa a primera. Vinga fer magnetisme i passar el turband. En saltar al moll ve ple de moneda. Dos passatgers que s'hi han engrescat, li paguen tot l'equip; aparells, trucs. Puja una pila de pessetes i pesa nou tones. Li proposen de fer-li d'administradors.

Heus ací, ara, una succinta explicació d'algun dels trucs que utilitza per als seus experiments. L'interessat ens recomana que no ho fem, perquè en podria sortir perjudicat. Com que té raó, complim la paraula.

Per tal de fer-se sortir flamarades de la boca, utilitza un tub ple de benzina, el qual es col·loca a la gola. És qüestió de bufar, amb una teia encesa davant del nas. Courre dos ous amb un ferro roent damunt la llengua, cal fer-ho de debò. Després de fer-ho no pot menjar. Però en aquests casos, utilitza un tub per a engolir aliments líquids.

Fer-se trencar una pedra de vuitanta quilos damunt del ventre és senzill. A la plan-

per. Caragolada, li fa menys bulto que la munyeca. Amb els peus fa igual.

—El de llençar-me encès és el que fa més efecte, i, en canvi, és el més senzill i el menys perillós. És una qüestió de càlcul. El rellotge ho fa tot. El públic mai atina en tot; la faramalla plàstica li priva de rumiar.

Oi que, realment, és extraordinari trobar un faquir que és fill del rovell de l'ou de Barcelona?

N'hauríem d'estar orgullosos. Barcelona, que, la novena meravella del món, té grans literats, excel·lents pintors, tenors eminents, filòsofs i poetes importants, té seny català, normes i una cultura feta a mida com un vestit nou, de propietat. Posada a tenir, té rodamos amb bandes i motxilla, que són fills del Poble Sec i només arriben a Arenys. Li mancava faquir propi i ja en té. Justament el que li calia per a assolir una definitiva internacionalitat.

Només manca, ara, que aquest faquir es despenyi fent miracles de debò. Els de l'Índia potser no serien capaçs de fer-ne. Però aquest, que és de Barcelona i per afejeadura del Pedró, el creiem capaç de donar una lligó de modors als faquirs autèntics.

JAUME PASSARELL

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

L'APERITIU

Política i Places de Toros. — S'ha dit que el nostre país és un país sistemàticament olla, que la gent no té aquella consciència política d'altres països i que tots plegats estem una mica deixats de la mà de Déu. Jo no crec que res d'això sigui veritat; crec que el públic d'aquí, com el de tot arreu, té bastant nas i un instint que no falla. I potser el nostre públic encara té aquest nas més afinat que en altres bandes. El que passa moltes vegades és que els polítics no estan a l'alçada del públic, i que els mateixos conductors de masses s'enduen sorpreses que els deixen parats. Les eleccions del 12 d'abril passat són una prova d'aquest instint de la gent i que els càlculs de la majoria dels polítics varen fallar.

El que passa és que les emocions i les passions electorals, en les nostres latituds, agafen un aire colorit, d'una força espectacular i d'un pintoresc que enamoren. Jo he vist grans mitings de propaganda electoral en uns sales germàniques totes de ciment, i he sentit dir les coses més esgarrioses pels comunistes més professionals i més encarcerats de la terra, davant d'un públic compacte, que feia un mateix tuf i tenia el mateix crani i duia uns barrets forts desesperadament científics i proletaris; i bé, aquests grandiosos espectacles cívics m'han produït una tristesa il·limitada, m'ha semblat que tot era mecànic i horriblement inhumà.

En el nostre país no passa res d'això, és possible que bona part de la vivacitat, a estones patètica, a estones de profunda barrila, es deu al fet que aquí es poden fer grans mitings en les places de toros.

Jo això ho he observat especialment a Barcelona i a Madrid, i m'he adonat perfectament que un miting celebrat en els toros era tota una altra cosa que un miting celebrat en qualsevol altre establiment. En els grans teatres, o en les immenses sales dels casinos, per molta gent que hi càpiga, per molta barreja i molta llibertat que hi hagi, sempre veureu que fins els obrers de les obres del metropolità agafen un aire de mestres d'estudi, i guaiten l'orador com un senyor que s'està dalt d'una trona i té una capsa de fer jocs de mans als dits. Els escàndols, els crits, les protestes i fins la suor dels locals tancats, sembla que tinguin un aire de comèdia, el més desarrapant assistent porta una pila de romansos doctorals encastats a la samarreta.

En les places de toros, les coses van d'una manera més efervescent i més directa, el to de comèdia i de doctorat desapareix; el públic no sols està en mànecues de camisa, sinó que sembla que es fregui una mica la pell per tenir la sensibilitat més irritable i més a l'hora.

Tot l'home interior, les coses més imbecils i les coses més denses, es pinten amb el màxim impudor a les galtes i als ulls, en els xiulets o els crits d'entusiasme. A més a més, el públic va a la plaça com a una mena de festa que, encara que no hi haurà pólvora ni sang, té les seves puntes de ferocitat i de campí qui pugui, i és senzillament que la tradició i l'aire del local s'imposen. En una plaça de toros, l'orador té la sensació que, a més a més de produir un discursàs que faci tremolar la terra, es veu obligat a barallar-se amb una mena de monstre políform, que encara que és bon jan, és també una mica difícil de pelar.

Es evident que si les campanyes electorals no poguessin fer un magnífic pinyol en les places de toros, aquí la política seria absolutament destenyida, i el cafè no tindria aquest gust de candidat i les digestions es farien sense aquesta pirocènia d'insults i de discursos en to major que serveixen per anar posant pedaçs al fetge i per mantenir la febre que ens fa durar anys.

Recordo haver vist grans mitings a les places de toros, però aquests dies n'he vist dos de primer ordre, i d'un color ben diferent. El miting en el qual va parlar Lerroux tenia un gust de sol de migdia, de pols impertinent, de capitalisme que vol ensenyar els elàstics i de proletariat que fa un gran esforç per empassar-se una medicina. Va ésser un espectacle paradoxal, completament distint dels que s'acostumen en aquestes circumstàncies. Lerroux, entre un espetec de banderes i de penons amb lletres corrosives, feia l'efecte d'un gran peritgidor hipopotàmic, amb els braços plens de serps de sucre candi; va fer un discurs difícilíssim, d'una audàcia i d'un aplom gairebé nous en la política espanyola. Va cantar com un rossinyol que tingués veu de lleó i que a més a més tingués uns ganes terribles d'anar a la processó de Corpus. Sens dubte, Lerroux deu ésser el polític actual més terrible i més dens de tots els que remenen les cireres.

L'altre miting és el de l'Esquerra Catalana, presidit per Macià. Aquí es pot dir que l'actor o els actors no eren precisament els que parlaven; l'espectacle fort de debò, d'una intensitat mai vista, el donava el públic.

Quan es parla d'un ple imponent, es pot exagerar segons els gustos, es pot multiplicar i inflar com es vulgui per fer bonic i acontentar les consciències. Però els que varem assistir al miting de dilluns a la nit, sabem perfectament el que és un ple imponent, monstruós i únic. Els països que no tenen places de toros, no poden ni remotament tenir una idea del que fou el miting del dilluns.

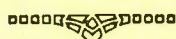
L'ovació que el públic va fer a Francesc Macià, no hi ha manera humana d'oblidar-la. Jo he vist moltes coses en el nostre país: moments de vibració sobrenatural, manifestacions d'aquelles que se'n parla anys i anys, però confesso que mai no havia vist res tan directe, tan desenfundatament biològic, tan sincer i tan grandios com a quantitat de carn humana com el que vaig veure dilluns a la plaça Monumental. I quan tot un poble es manifesta en aquesta forma, em sembla, senyors i amics meus, que vol dir alguna cosa que, si més no, mereix un absolut respecte.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

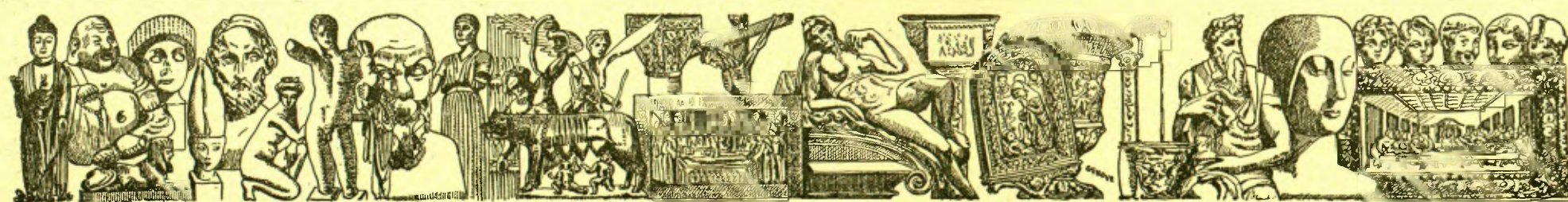
Vda. de Josep Ribas

MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

REPRODUCCIONS PLÀSTIQUES
D'ART CLASSIC SAGRAT I PROFA

LENA, S. A.

Exposició i venda:

Rosselló 238, junt a Passeig de Gràcia

L'ESPECTACLE POLÍTIC

La nit del dilluns

Qui hagi tingut la sort d'assistir al miting de dilluns passat a la Monumental, tindrà un record inesborrable per tot el que li resta de vida. En parlar dels espectacles extraordinaris que pot donar la Naturalesa o el material humà, el cronista té una sortida fàcil si s'agafa a l'adjectiu *indefinible*. Per la nostra part, hem de confessar que no ens queda més remei, en voler parlar d'aquest acte fabulós que fou el miting de l'Esquerra, d'apel·lar també a aquest *pas-partout* del periodisme informatiu. Sí, senyors, l'espectacle de la nit del dilluns és indescriptible.

Cinquanta, seixanta, setanta mil persones... És igual. Figureu-vos tota la immensitat de la plaça de toros presa per assalt per una multitud incommensurable. Figureu-vos la Monumental ocupada totalment per una gernació fabulosa, d'aquella mateixa manera especial i inimitable que els nostres ciutadans saben fer desaparèixer les línies formals d'un tramvia, per convertir-lo en una massa humana, informe, que avança dificultosament vers els camps de futbol... Figureu-vos una olla immensa plena de caviar; la suma astronòmica dels granets negres ha esborrat tot vestigi d'arquitectura. La plaça ha desaparegut per convertir-se en el motlle que ha creat una concavitat única, sobrenatural, feta de pits, de testes i de braços. Figureu-vos...

És a dir, més val que no insistim. Que cada lector s'agafi pel seu compte l'adjectiu *indefinible* i que en la seva fantasia s'imagini l'espectacle més inimaginable que pugui bastir amb el material viu de les multituds.

Miting de l'Esquerra...

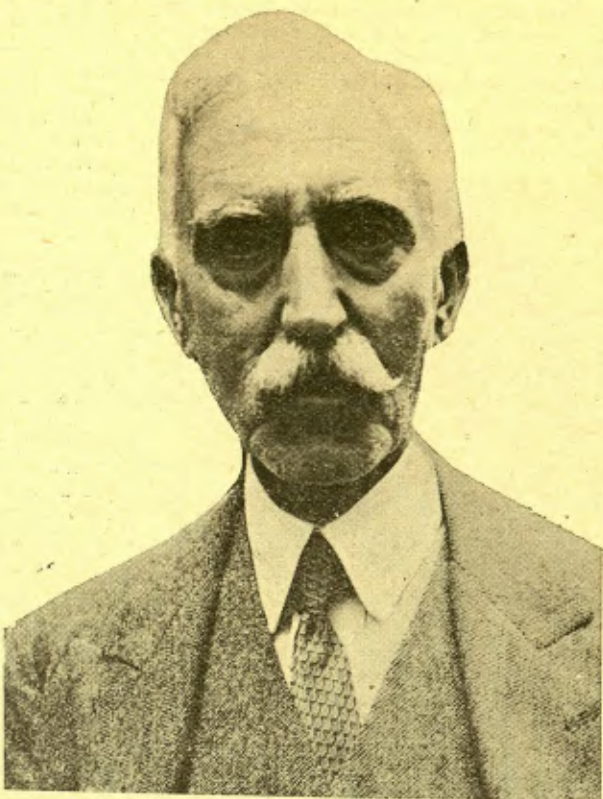
Hom es pregunta si un partit que, en un moment donat, pot mobilitzar la gentada que dilluns a la nit es va llençar al carrer, té necessitat de fer mitings. Davant d'un fet d'aquesta naturalesa, desapareix el miting, desapareixen els oradors, i l'acte — l'acte — ja està fet per la sola presència innumerable dels ciutadans.

Quina valor tenen les frases, les promeses, les afirmacions, davant l'espectacle emocionant d'aquella multitud reunida? L'Esquerra, la República, la Llibertat... Abstraccions, símbols, que no superen en força ni en poesia la meravella d'aquell cos monstruós, viu, pateixant, d'aquell tros de Poble.

Les ovacions ressonen a la plaça amb un soroll de l'altre món. Tots els oradors, en començar, tenen de fer constar llur emoció

i la grandiositat de l'espectacle que contemplen.

I ve un moment que es fa un silenci sepulcral i la veu de l'orador, ampliada pel truen inhumà de l'altaveu, domina tota la plaça. La veu monstruosa, passada per l'altaveu de l'electricitat, és l'única veu possible, raonable en aquell moment. Una veu natural, humana, encara que es sentís perfectament, quedaria més estrangera, més deslligada de l'espectacle, que no pas aquest

Francesc Macià

so metàl·lic, artificial, que tenen les paraules que ara ressonen dintre d'aquest cubell fantàstic.

Ve un moment que diu: hi ha un sol home que es mereixi parlar tot sol dintre d'aquest marc impressionant? Aquest escenari excepcional, és fet a la mida de l'home?

Sí, hi ha un home. És aquesta figura venerable que es dreça allà lluny al centre d'una tribuna flamejant de banderes. Quan aquest home s'aixeca i la seva sola presència desencadena la tempesta de les ovacions, quan el voleiar dels mocadors pintats de blanc la taca fosca de la plaça, sentiu que aquest espectacle és a la mesura d'un sol home i del seu destí.

El clam de la multitud llença cap a les estrelles el nom gloriós de Francesc Macià.

No és fins després, fins al cap de moltes hores, que pensem amb les eleccions, els vots, les urnes. Hi pensem una estona, i arribem a la reflexió:

—Després d'això, no estan fetes, ja, les eleccions?

JOSEP MARIA PLANET

Mirant a fora

El turment de la firma

Acomiadant-se dels periodistes, Doumergue ha respost a un que li preguntava si li hauria agradat quedar-se:

—Impossible. No crec que hi hagi ningú capaç de resistir més de set anys les obligacions que comporta el càrrec. Al cap d'uns quants mesos, només la firma ja determina a no voler ser mai més president. Penseu que tot el matí us el passeu firmant, de les vuit fins a l'hora de dinar, i que a la tarda continua, fins entrada la nit. De vegades m'han vingut al llit, a fer firmar!... No firmar més!, aquesta és la definició de la felicitat.

Principi de conducta

Julius Spencer Morgan deia al seu fill John Pierpont Morgan:

—Fill meu, recorda't sobretot que cal ser bo amb els pobres...

I afegia:

—Perquè no es pot saber mai si algun dia seran rics.

Com s'ho ha fet?

Un diari alemany, el Stuttgarter Neues Tageblatt, ha publicat en una informació: «A Anglaterra, el Derby preocupa de tal manera l'opinió pública, que el rei s'ha vist obligat a canviar el dia de l'aniversari del seu naixement.»

Es cosa de preguntar a Jordi V com s'ho ha fet.

El kronprinz president

Els contactes entre Hitler i la família Hohenzollern són cada dia més estrets. A Doorn, residència de l'ex-família imperial, un consell de família ha discutit la candidatura del kronprinz a les eleccions presidencials de 1932, per a la qual es topa amb algunes objeccions.

Primerament, el principi monàrquic. El kronprinz hauria de transgredir-lo per acceptar la presidència, que representaria passar davant del seu pare. Per molts, aquesta presidència estil Ahmed Zogu seria a mig camí del tron.

Després, el Reich i les seves lleis. El kronprinz s'ha compromès a no fer política. Però els argumentadors diuen que acceptar una candidatura que li ofereixen uns quants milions d'alemanys no és fer política, sinó voler la salvació del país.

LES AMBICIONS DEL KRONPRINZ

—Si Fritz arribava a President del Reich, què faria per mi?... Prou que el conec... no faria res.

(Le Cri de Paris)

Hi ha Shaw i Shaw

Amb una certa sorpresa, el nom de Bernard Shaw figurava entre els escassos invitats de Mac Donald a Chequers, quan la recepció dels ministres alemanys.

Es que es volia donar a l'autor d'El carretó de les pomes l'ocasió de documentar-se per a una altra obra? Res d'això. La presència del dramaturg era deguda a un simple error. Un secretari del primer ministre, en lloc de telefonar a Tom Shaw, ministre de la Guerra, havia telefonat a Bernard Shaw.

Mac Donald se'n sorprengué una mica, però, gentleman, no ho deixà traspasar.

Per la seva banda, l'humorista irlandès trobà una explicació:

—Els ministres alemanys em volien conèixer. Les converses sobre el desarmament només eren un pretext.

L'escèptic Comte Apponyi

El vell home d'Estat ha pogut quedar satisfet de veure com, en ocasió del seu vuitantè aniversari, la Cambra hongaresa votava unànimement la suma de 250.000 pengoes per a l'edició de les obres i discursos del comte Apponyi i de la seva muller, figures familiaríssimes als habituals de Ginebra, on tothom escolta les brillants dissertacions en petit comitè d'aquest home que és una pàgina d'història vivent.

Quan li parlen de la intangibilitat dels tractats, el comte no es pot estar de somriure:

—No em puc avesar a la idea que en aquest món hi hagi alguna cosa intangible. He vist néixer tres imperis: l'Imperi francès, encara que jo aleshores només tenia cinc anys, l'Imperi alemany i l'Imperi austro-hongarès. Cada una d'aquestes naixences fou anunciada al món com un esdeveniment prodigiós i semblava que cada imperi d'aquests estigués garantit per segles... I els he vist desaparèixer tots tres. Després d'això voleu que no sigui escèptic sobre la durada de les institucions humanes?

I vetaquí per què el vell estadista magiar creu en la restauració de la corona de Sant Esteve.

Però, a la seva vegada, aquesta restauració estaria assegurada per l'eternitat?

PARLANT AMB LERROUX

Les multituds de Barcelona

Nosaltres no som els únics de voler parlar amb el ministre d'Estat; el vestibul del Colón que precedeix el gran saló de l'escalfapànxes es troba ple d'una munier de gent: radicals de tota la vida, cares lleials, ulls exaltats, amb la mirada refrescada per les brises del triomf; ex-joves bàrbars, actualment cap-grisos i civilitzats; radicals de nova marca, ben presentats i plens de seny. Dames i dones, amb cares emocionades o

les i s'està immòbil amb la faç impentible.

Arriba el moment que nosaltres arribem davant del ministre. És tard, i els moments són preciosos: nosaltres no volem anar per les branques. Els punts de vista aparentment més importants ja foren dits al miting del diumenge; ens limitem, doncs, a fer la següent pregunta, després de les salutacions acostumades:

«Quina impressió li va fer, senyor ministre, la multitud barcelonina, després de tants anys de no haver-s'hi posat en contacte?»

«Una impressió excellent. Vaig trobar la Barcelona de sempre. Una gent que m'entenien, no tant solament allò que jo deia, sinó la intenció amb què era dit. Una multitud viva i franca, que sabia manifestar, sempre correctament, les seves conformitats i les seves disconformitats.»

«Així, doncs, no li va desplaure que part del públic, diumenge passat, manifestés la seva disconformitat sobre algun punt del programa de govern?»

Els ulls de don Alexandre llampeguen i la seva figura es quadra: ara és menys ministre d'Estat i més orador del poble.

«Al contrari, em plau, m'ho explico i ho sé comprendre. Un partit, quan és gran, conté un món de matisos: té també les seves dretes i les seves esquerres. Encara que els uneixi un sentiment global, poden ésser separats per apreciacions secundàries. A més, hi ha gent, molt bona i estimable, però que mai podran comprendre la política com a funció de govern; ells són guardadors de les idees pures i exaltades. Veuen l'horitzó, però desdenyen els camins que hi porten. Voldrien a cada punt obtenir-ho tot com per miracle.»

«No cal dir que vostè sent la política com a funció de govern...»

«Sí; però no menyspreo els altres, els exaltats. Són el llevat del pa. Sense ells, la política no tindria ressort per a progressar vers l'ideal. No són les cames que caminen, però potser sí els pulmons que respiren, i qui sap si el cor que impulsa i que sent. Precissament jo, per no estar tan lluny d'ells, els puc veure més clars i estimar-los amb més força. Entre els uns i els altres podem fer una Espanya gran i lliure; amb la màxima llibertat dintre la llei més pura...»

ROSSEND LLATES

Lerroux parlant, diumenge passat

consiroses. Tothom té al front els plecs de l'atenció o de la meditació; tots pensen que diran quan el cabdill els rebi: d'aquí les mirades vagues i concentrades; ningú no mira el del seu costat. L'antesala té així un aire de somni.

Entremig, atrafegats, van els secretaris de don Alexandre d'ací d'allà, com esmunyint-se, conscients de no poder complaure a tothom que voldria ésser rebut i de pressa. Entren i surten de les cabines telefòniques i duen a la mà un feix de targetes i de lletres adreçades a l'Excm. Sr. Alexandre Lerroux, implorant, demanant o recordant. El feix augmenta d'una estona a l'altra, i la gentada, també. Totes les audiències públiques dels personatges, vistes de la sala d'espera, donen una sensació d'inutilitat i d'aclaparament; i és precisament a les sales d'espera que hi ha l'embrió de tots els grans afers de la política.

Naturalment, això no hi podia faltar. Compareix un senyor d'edat, cap-gros i calb. La seva fesomia té una expressió trista i fatigada. Parla amb un secretari i després ens aborda. «En Macià ahir es va ficar al llit a les tres», ens diu misteriosament. Entesos. Llavors ens explica aquella història clàssica de la injustícia que li han fet sis anys ha, i encara no se li adoba. Cada dia va a veure si Macià el rep; però aquests maleïts secretaris...

En aquestes entra el general López Ochoa amb el seu ajudant; jo faig al sol·licitador professional: «Aquest és el vostre home; ell sí que us ho arreglarà, si vol.»

«I ca! — respon el meu interlocutor —; ara en vinc, de Capitania general. No m'han volgut donar un soldat per anar a agafar els meus enemics; sembla mentida!»

I s'allunya de nosaltres a pas de processó, trist i solenne.

I amb aquest pas, aquí on el veieu, cada dia va a fer una estoneta d'espera a la Generalitat, a l'Ajuntament, a Capitania, i encara li sobra temps escadusser per quan arriba algun personatge.

El general López Ochoa i Lerroux parlen llarga estona. Els veieu des d'un recó de la saleta dels diaris. López Ochoa gesticula i parla. Lerroux diu poques paraules.

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

CADA
JOIA
MARCA
UNA
ÈPOCA

J. ROCA

RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

FONTBERNAT

SASTRE

TRAJOS D'ESTIU
PREUS MÒDICS

CUCURULLA, 2, 1.ª
BARCELONA

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

**INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS**

EL CINEMA

Les darreres estrenes L'actualitat a París PANORAMA

Amb *El cas del sargent Grischa*, Herbert Brenon ha fet un film ben meritori. Per bé que l'assumpte és més aviat difícil, calia esperar-ho així de Brenon, que tantes vegades ens ha donat proves contundents del seu brillant talent. La seva tasca a Hollywood no és sols una tasca de qualitat, sinó simpàtica en extrem. Simpàtica, perquè Brenon sembla enderiat a presentar-nos sempre temes inèdits i força originals. Recordem si no *Beau Geste* i *El capità Sorrell*.

El cas del sargent Grischa presenta també un tema força original. Heus ací un film de guerra completament diferent de tots els que en tan gran nombre s'han rodat fins ara. Naturalment, el mèrit del valor de la idea escau a Arnold Zweig. Herbert Brenon, per la seva part, ha tingut la temeritat d'escometre la difícil empresa de filmar aquesta novella i n'ha sortit airoso.

L'assumpte és difícil dintre la seva màxima simplicitat, circumstància que lleva al cineasta la possibilitat d'oferir-nos passatges brillants i d'amenitzar la trajectòria amb digressions pintoresques.

El sargent Grischa s'escapa d'un camp de presoners i en ésser de nou capturat, és condemnat a mort en qualitat d'espia. Mentre duren els tràmits de la sentència, el presoner confraternitza amb els soldats alemanys — Grischa és rus — i tots els que el volten tenen ocasió de comprovar l'arbitrarietat de la condemna, però totes les diligències que es porten a cap per a anul·lar-la són inútils, i a la fi, el pobre home, que no s'havia evadit sinó amb l'intent de reveure la seva mare quasi moribunda, és afusellat.

Hi ha tesi en mig de tot això? Una simple constatació dels fets només? Segui el que sigui, el film es presenta amb tendència netament humanitària i pacifista i remarca a gratient el despotisme de les lleis, aplicades en nom de la salut de l'Estat, que es tradueix en el menyspreu de les vides individuals.

Brenon, en un film poc mogut i excessivament verbal, ha recalcat sobretot l'aspecte plàstic de les escenes amb un treball fotogràfic de primer ordre. Plàstica de formes i de llums posades de relleu per la col·locació i evolució dels personatges.

Aquest control és pales igualment en la interpretació. Chester Morris, el bandoler de *Ronda nocturna*, fa en aquest film una tasca impressionant.

Es obvi que el públic, en arribar aquest temps, està fatigat de tantes estrenes i cinema com ha vist en el que va de temporada. Per això és incapaç, crec, d'engrescar-se ara fàcilment. No diré que aquest film de Brenon sigui indicat per obtenir un èxit, però sí que, presentat en millors temps, hauria cridat més l'atenció del públic que comprèn i es fixa en les coses.

Les darreres escenes sobretot, portades amb aquell silenci que el cinema parlat, amb la supressió de la música, ha vingut a imposar, són impressionants. El mocador que posen als ulls del pobre Grischa és, efectivament, com si el posseïssin als ulls

de l'espectador, ja que ell cobreix tot el llenc blanc i ens deixa a les fosques mentre es senten les detonacions. Intelligent juxtaposició del punt de vista de l'espectador, que coincideix amb el del protagonista.

Aquesta perfecció del cinema americà, aquesta col·lecció de recursos inexhauribles amb què compten els treballadors de Hollywood, els permet, per ara i fins que ens en cansem, de fabricar obres insípides que

Norma Shearer

no obstant i això tohom veu amb gust. Sempre alerta!, comèdia de Blystone, em dona la raó. Un film que comença indecís, però que cap a la meitat s'anima de debò. Som en una estació de guardacostes. La pantalla esdevé finestra oberta damunt del mar. Els pins a frec de les roques, el vaivé de les ones; unes quantes noies, naufrags providencials, i tothom qui més que no la història, massa sentimental.

M. G. M. ens ha donat *Albada d'amor*. Un director sense talent amb un tema indiferent. No un tema dolent, res d'això. El rendiment de l'assumpte estava a les mans de l'autor, i aquest no sembla pas un home fèrtil en idees. Afortunadament comptava amb Norma Shearer, i no és exagerat dir que es pot anar a veure el film només per la seva gentil protagonista. Ella salva l'obra. L'autor així devia veure-ho, ja que ha acumulat els primers plans d'ella. I Norma s'exhibeix amb suggestives toiles que són tot un panorama de la moda actual en les seves notes més avançades.

La crítica cinematogràfica més objectiva ha de reconèixer que l'aspecte més brillant de la seva actuació escau en les escenes del bany, tal és esplèndida la fotogènia dels mallots i de l'arquitectura rectilínia i blanca dels moderns establiments de bany.

Encara, per una d'aquelles coincidències que tant sovintegen en el cinema, s'ha donat el cas que la setmana passada s'han estrenat tres films, *Liris silvestres*, *Albada d'amor* i *Sempre alerta!*, en què l'acció arrenca d'un divorci, el qual resulta de conseqüències desagradables per a una tercera persona.

Quan Domènec Guansé escrivia al *D'ací d'allà*: «...Seria pueril creure que el divorci simplifica la vida, elimina el dolor. El divorci en realitat ve a complicar-la...», poc podia pensar que els americans, que entenen la matèria, en una sola setmana s'han oferit tres exemples de la seva afirmació.

J. PALAU

Manuel Bueno acusa René Clair de plagiar

No és aquesta la primera vegada que sortim a corregir les equivocacions capitals de les pàgines cinematogràfiques d'A B C. Recordem haver hagut de dir a Mariano Tomás, que Jean Epstein no era Sergi Mikhalovix Eisenstein i que *L'esfondrament de la Casa Usher* no era del mateix autor — com ell deia — d'*El cuirassat Potemkin*; recordem també que en una altra ocasió haguérem de rectificar a l'A B C que quan es presentà *L'Edat d'Or*, de Buñuel i Dalí, no foren els sobrealistes els qui provocaren l'escàndol del Studio 28, sinó els «camelots du roir». Altres vegades hem hagut de dir a Manuel Bueno moltes coses que no coneixia, i ara — en aquest moment en què ens arriba l'A B C amb un article seu — anem a rectificar el que amb ignorància o amb mala fe manifesta ha escrit sobre *Le Million* de René Clair.

Per Manuel Bueno, el darrer film de René Clair és un plagiat d'*El chaleco blanco*, sarsuela de Ramos Carrión amb música de Chueca. No anem a discutir ara el punt de vista amb què Manuel Bueno ha fet la crítica de *Le Million*. En el nostre concepte, manca de totes aquelles qualitats que cal exigir a un bon crític cinematogràfic: sinceritat i coneixement de causa. No obstant, ens interessa de constatar que l'obra de René Clair, segons que es declara en els títols inicials, és un film inspirat en una comèdia de G. Berr i M. Guillemaud. Heus ací, per tant, el secret del famós plagiat, heus ací revelats els dubtes del senyor Bueno.

No hauria estat més just, senyor Bueno, dir que *El chaleco blanco* del senyor Ramos Carrión era un plagiat escandalós de la comèdia de Berr i Guillemaud? René Clair declarà espontàniament la paternitat de l'assumpte de l'obra, mentre el nostre «castis» sarsueller va tenir bon compte d'amagar-lo. El trist és que vostè, portat del

Lupu-Pick

seu «patrioterisme» absurd, culpi a qui no deu i justifiqui el que, lleialment, no té justificació possible.

L'afer Chaplin-Sarment-Faure

Amb això sí que segurament no hi comptava Chaplin en venir a Europa. Possiblement, hauria previst els seus dinars amb la família reial anglesa i amb l'aristocràcia intel·lectual de París, la medalla de cavaller de la Legió d'honor amb què l'obsequià Briand, el seu viatge de negocis disfressat... Amb el que no comptava — repetim — és amb la sagacitat de Jacques Faure, el qual, des d'un periòdic cinematogràfic de tercera categoria, havia descobert al públic català que entre l'assumpte de *The City lights* i *Les plus beaux yeux du monde* — peça teatral de Jean Sarment — hi ha una estranya similitud que posa en dubte l'originalitat de Charlie Chaplin.

Chaplin no ha respost directament a la crida de Jacques Faure. En canvi, un grup dels seus compatriotes — Albert Chevalier, Little Tich, George Graves, Scott, Phil Evans, etc. —, tal vegada els mateixos als quals Charlie ha reprotxat una insolent in-

diferència quan ell divagava famolenc i malencònic pels carrers de Londres, han sortit en defensa de l'antic pensionista de Fred Karno. No obstant, l'acusació de Faure queda ben patent. Demana a la Société des Auteurs i a la Convenció de Berna que reglamentin amb justícia els drets dels autors internacionals i que posi en clar aquest assumpte.

Per la nostra part, prometem als nostres

Annabella, protagonista de «Le Million»

lectors una constant expectativa, per tal de tenir-los al corrent de tot el que succeeixi posteriorment.

Un film de Lupu-Pick

Es titula *Gassenhauer* en la versió original alemanya i *Les quatre vagabondes* en l'edició francesa. Encara que s'ha pretès prolongar la ruta de *Sous les toits de Paris*, no s'ha arribat ni a recórrer-la. A despit d'haver buscat una cançó com a tema, i haver-ho basat tot en una acció eminentment popular, el film no ha pogut salvar-se. Darrera de la seva pobra alegria — aquella pobra alegria dels seus millors moments —, la mirada de l'espectador es perd en la tristesa que li produeix la desaparició del seu autor, Lupu-Pick, que ni tan solament pogué veure la primera presentació de la seva última obra.

La versió francesa — presentada a l'Elysée Gaumont, el cinema obert per a l'estrena de *David Golder*, per a la presentació de *Disraeli*, d'*Els àngels de l'infern*, de tot el bo que acapara el circuit Gaumont-Franco-Film-Aubert — és una cosa francament trista. El chor dels vagabunds, malgrat la seva orquestra i les seves cançons improvisades, no aconsegueix d'alegrar l'espectador. Tots els interès semblen haver seguit les petjades d'Aimé Simon Gerard — protagonista, adaptador del diàleg i realitzador de la versió francesa — en el seu paper tristot i preocupat.

L'espirit, l'estil i la forma de Lupu-Pick — tan latents i tan fermes en *La nit de Sant Silvestre*, en *El Rail*, en *L'anc salvatge* — no apareixen en cap moment. Lupu-Pick ha mort, i tan trista com la seva mateixa mort és la seva darrera obra, obra que els que estimem i encara gustem de la reposició dels seus films en el Vieux Colombier no hauríem d'haver vist mai.

JUAN PIQUERAS

París, juny de 1931.

Ja ho sabeu...

— que la vida de Disraeli ha fet l'assumpte d'un film?

— que Dupont ha realitzat un altre film sobre la vida de circ? Porta un títol italià: *Salto mortale*.

— que Douglas Fairbanks està preocupat a trobar un bon *scenari* sobre la vida dels buscadors d'or a Califòrnia?

— que Karl Grune treballa actualment en el seu nou film: *Sota els ponts*?

— que en *El vaixell dels morts*, film rus que passarà aviat a Brusselles primer que enllò, els mariners parlen set idiomes diferents? La intensitat de l'acció permet a l'espectador copsar el sentit de cada frase.

— que Samuel Goldwyn ha encarregat a King Vidor la impressió d'*El carrer*, d'Elmer Rice? Els papers principals van a càrrec de Nancy Carroll i William Collier.

La darrera sessió de Palestra

Amb el mateix èxit de les anteriors, tingué lloc divendres passat la darrera de les sessions de cinema organitzades per Palestra. La darrera d'aquesta temporada, ja que, com era de preveure, Palestra ha comunicat el seu propòsit de continuar les sessions la vinent temporada.

Per la raó i el dret, film amb Joan Crawford i Tim Mac Coy, omplia la primera part. Alguns dels nostres lectors quedaran parats si els diem que aquest film és obra de S. Van Dyke. És el tipus del film ingenu americà, una curiosa mezzcla del gènere històric amb el gènere cavallístic. És un d'aquells films dits de complement i, tot i això, construït amb un domini tècnic perfecte. Una facècia, adorable dins la seva puerilitat, dirigida a un públic que no era precisament el que acudí aquella nit al Lido.

L'altre film era *El capità Salvació*, un gran film de Robertson. Una primera meitat remarcable sense restriccions. Una filla de fotografia, un estil personal en el joc de la camera, una interpretació excel·lent amb Lars Hanson i Pauline Starke i un assumpte que invita a pensar.

Es d'esperar que amb les sessions Palestra passarà el mateix que ha passat amb les nostres sessions. Fruits d'una iniciativa estrictament cultural, trobaran entre els empresaris imitadors en veure que poden constituir, ben organitzades, un negoci. Crec que no devem sinó felicitar-nos que sigui així. El cinema amb els rètols en català respon a una necessitat del nostre públic que els empresaris tenen el deure de satisfer, a la vegada que aquest deure s'agermana amb llurs interessos.

De moment, podem apuntar una còpia del reportatge filmat per Cines de l'enterrament d'En Rossinyol, retolat en català, que ha estat projectat al Capitol, la setmana passada.

Felicitem la Cines per aquesta innovació, que esperem veure progressar.

El cas de «Liliom»

Ens interessa fer constar que no eren dos els rotllos suprimits en la versió de *Liliom* que s'oferí al públic del Kursaal i Capitol, sinó tres, la qual cosa fa un mínim de nou cents metres de cinta que l'empresa defraudà el públic. Nou cents metres, és a dir, mitja hora de cinema.

Felipe Centeno manifestà a *La Vanguardia* el disgust que aquesta mutilació li causava. Hem pogut llegir en les pàgines de *Films selectos* un escrit en el mateix sentit.

A la nostra demanda d'informació, a les oficines de la Fox ens han comunicat que no coneixen altres al·lusions a aquest fet que les més amunt consignades.

Ara, després d'un intens treball de preparació, ha estat definitivament constituït el Comitè de Catalunya del Congrés Hispano-americà de Cinematografia, el qual tindrà lloc el propiament mes d'octubre.

Nosaltres esperem, com una de les tasques més urgents d'aquest Congrés, la seguretat de fer impossibles els escàndols intolerables que nosaltres delatàvem en un número anterior.

La quarta soció del Congrés és: *Idioma*. Suposem que es demanarà que en el cinema no sols es respecti la gramàtica, sinó també la decència.

Film esportiu

Infinitat de vegades, la pantalla ha ofert partits de futbol, combats de boxa, matches de tennis, en una paraula, tota mena de manifestacions esportives. Però la finalitat d'aquests films era purament de servir l'actualitat.

A hores d'ara, però, s'han emprès unes quantes cintes esportives amb finalitats didàctiques. Així, Bobby Jones, el famós jugador de golf — de golf de debò; res de golf miniatura —, ha impressionat diversos films encaminats a la utilitat dels aficionats a aquell esport; Tilden, el tennista més conegut, llura a la pantalla els seus més famosos cops de raqueta, i d'altres celebres campions de la cursa a peu, del salt, del llançament del disc, etc., és probable que siguin filmats.

A propòsit de Tilden, es conta que no ha volgut maquillar-se per filmar; al director que l'hi proposava, respongué:

— Treballo amb tanta bona fe, que als pocs minuts de joc tindria la camisa plena de reguerots de pintura.

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se

a l'arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1,

«Casa de l'Ardiaca», tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

Feu fer els vostres gravats a Fotogravats Exprés

IGUALADA, 6 (Gràcia)

Telèfon 76935

Balneari de CARDÓ

(PROVINCIA DE TARRAGONA)

Altura: 650 metres sobre el nivell del mar

Temporada oficial: 24 de juny a 24 setembre

Nou propietari: SALVADOR SAMSÓ

Direcció: FELIX BARGUÑO

Prodigioses aigües, les més nitrogenades i arsenicals d'Espanya. Malalties dels bronquis, pell, budells, neurosis i diabetes.

Situació meravellosa, clima sec, establiment rodejat de bosc. Pensió completa des de 15 pessetes.

Habitacions des de 4 pessetes
Xalet per a famílies

Tots els dies auto a Cardó a l'arribada a Mora la Nova, del ràpid sortida de Barcelona a les 8.27 matí.

Referències: S. SAMSÓ, Pàrtic Mercat St. Josep, 4. Telèf. 18235. De 4 a 8 tarda Farmàcia Garreta, Rambla Catalunya, 81 «La Ideal Samaritana», Arcs, núm. 10

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS
F. FERRER AYMAR
Clarís, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

Rambla de Catalunya, 24

Les faixes
MADAME X
interpreten la moda

TEMPORADA D'ESTIU : Represes sonores de qualitat

KURSAAL I CAPITOL del 25 al 28 de juny

Yo quiero un millonario EL GENERAL CRAK

2 PESSETES PREFERENCIA - 1 PESSETA GENERAL EN AQUESTS SALONS ES FRUEIX D'UNA TEMPERATURA AGRAVABILÍSSIMA

SALO CATALUNYA del 25 al 29 de juny

EL ANGEL PINTADO CUATRO DE INFANTERIA

I E L T E A T R E

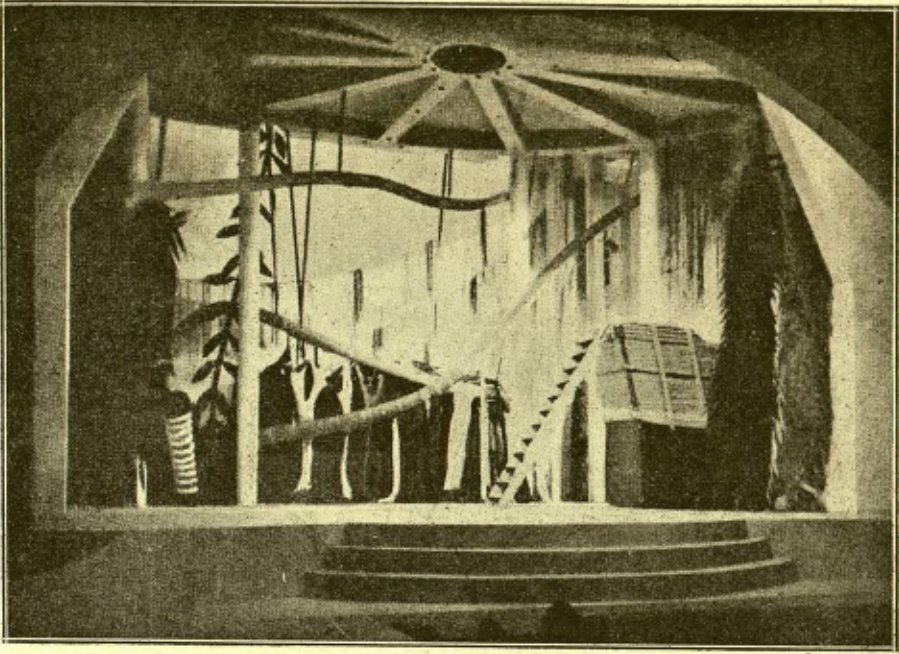
CONTRA L'ESCENOGRAFIA REALISTA

UNA OFENSIVA

Encara que no pas molt a casa nostra, és evident que preocupar-se pel perfeccionament i el renovament de la decoració escenogràfica i de tot allò que es refereixi a la posta en escena, ha esdevingut un element activíssim en la vida teatral moderna.

Influint-se mútuament, la feina del muntatge escènic i la de l'escriptor de teatre, totes les característiques de l'una i de l'altra han anat renovant-se fins arribar a no tenir gairebé res de comú amb aquell teatre

accentuant i utilitzant intel·ligentment el mateix convencionalisme teatral, recercat en comptes de defugit; Dullin, col·locant al mig de les taules el decorat, senzill, com una caps oberta de cara a l'espectador; Colin, amb les seves agudes fantasies de *L'Orchestre en Liberté*, a l'Òpera; el grup Art et Action, amb les seves màscares grotesques, convencionals i decoratives, amb el seu decorat atrabiliari; les senzilles teles de fons dels teatres dels bulevards, més o menys encartades; i fins les revistes del

Presentació de «Noè» al Vieux-Colombier

que a principis de segle feia les delícies dels nostres pares. I al mateix temps que hom ha anat treballant els gustos del públic fent-li admetre de mica en mica obres d'una categoria i un gènere que fa vint anys hauria rebutjat de la manera més violenta, hom ha anat modificant també allò que és la presentació escènica, els seus recursos i el seu mecanisme.

D'aquest renovar-se incessant que hom hauria jutjat impossible en aquest medi farcit de tradició i carregat de prejudicis que, d'una manera general, és la vida de teatre, cada dia ens n'arriben testimonis ben interessants.

La posta en escena va prenent una importància grandíssima, i fins excessiva. Ens trobem amb la presentació d'una munió d'obres de les quals tota l'acció i tots els incidents no són sinó el pretext d'una escenografia enginyosa i atrevida — com més enginyosa i més atrevida millor.

Mentre que per una banda hom construeix l'escena múltiple sobre una plataforma giratòria o bé hom installa aquestes distintes escenes en ascensors, coses que permeten la reducció dels intermedis a l'infima durada i que, a més d'ésser els auxiliars de l'espectacle, es converteixen en espectacle elles mateixes i el públic corre a admirar-les amb el mateix estat d'esperit amb què acudia abans a les representacions de *La Pata de Cabra*, per una altra banda hom limita els canvis d'escena a la instal·lació de només dos o tres elements accessoris, conservant, tot al llarg de l'obra que es representa, la mateixa estructura en tots els seus elements principals, o bé hom estableix ja en l'escenari d'un teatre determinat un decorat rudimentari fix i invariable al qual s'ha de sotmetre dòcilment tota obra que vulgui ésser-hi representada.

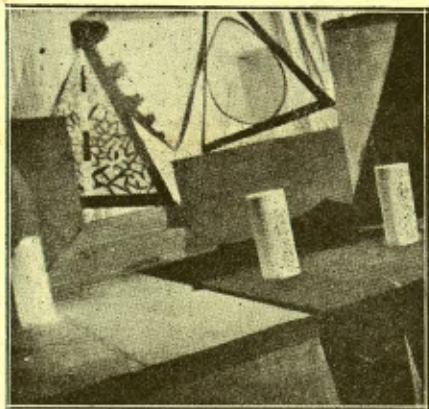
Els magnífics efectes que es poden obtenir amb la il·luminació elèctrica, les grans facilitats que proporcionen els avenços mecànics, han trasbalsat enormement, com hem dit més amunt, les relacions entre la trama i el llibre. Les més de les vegades, les obres, en concepte d'ésser servides per aquells perfeccionaments, es converteixen en llurs serventes. Allò que tenien d'ésser facilitats ofertes a la presentació d'una peça teatral, ha esdevingut un objecte de tirania damunt d'aquesta, la qual ha d'emmotllar-se a la necessitat del màxim lluitament de tots els mitjans de què disposa l'escenari on ha de muntar-se.

Però, sigui per un cantó, sigui per un altre, totes les tendències actuals d'alguna importància — salvant les excepcions degudes —, quant a la tècnica teatral, tant per les obres com per llur presentació tendeixen a un sol objecte: l'abolició d'allò que s'anomena *realisme*.

En la decoració, els russos, els alemanys i els austríacs, amb els seus *constructivismes* i *expressionismes*, ara totalment simètrics a cada costat de l'escena, ara amb un aspecte de desordre completament arbitrari; a França, Barsacq, amb la seva nova disposició de l'escena de *Vieux Colombier*,

Folies Bergère, amb decoració de rodes colossals, palanques i ponts, d'una carrinoneria a l'alçada de les del nostre Paral·lel; tot segueix la mateixa ofensiva.

Quant als beneficis que de tot això en pugui pervenir a allò que tenim com a concepció clàssica del teatre, és cosa que l'hem de veure encara. Tot amb tot, sempre serà reconfortant l'extinció definitiva

Presentació de «La temptació de Sant Antonin» (grup Art et Action)

d'aquelles truculències que eren la tònica del teatre pseudo-realista, per bé que moltes vegades haurem de reconèixer que hem sortit del foc per caure a les brases.

De moment, però, algunes experiències com *Le viol de Lucrèce*, d'Obeij, i el *Donogoo-Tonka*, de Romains, dels quals hom ha parlat ja en aquestes mateixes columnes, han provat prou que es pot fer molt de bo, sigui com sigui. A part que hem de reconèixer que el valor de l'obra de Romains, per exemple, té un valor completament independent de la seva presentació a l'escena. Romains va crear ben lliure d'aquesta preocupació i, en presentar-la al públic, no es féu pas per exhibir els mecanismes que hom disposava, sinó que aquests serviren per a la presentació del *Donogoo-Tonka*, que era la cosa principal.

A més, sempre ens ha d'animar pensar que som tan lluny ja, encara que de vegades anem per camí errat, d'aquella tristes del realisme escenogràfic de bastidors i bambalines, de portes que no funcionen i de paisatges llunyans encastats amb el primer terme, amb els seus accessoris polsosos i arnats, on tot el luxe quedava reduït a la purpurina i a la llumina, i de retruc, haver liquidat també aquells atacs epilèptics i aquelles hemoptisis, admiració de l'espectador i pedra de toc infalible del talent de l'interpret d'aquell teatre.

Es d'observar també que allò de la cortina de fons, «amb els seus plects severes i solemnes», per la qual encara hi ha a casa nostra persones que senten gran debilitat, ha periclitat també d'una manera absoluta en totes les escenes d'Europa, tant de professionals com d'aficionats.

J. C. i V.

LA CRISI TEATRAL

Crisi de confort?

Periòdicament es parla de la crisi teatral. Aquest fet no vol dir que només existeix aquesta quan les seves manifestacions en fan parlar. Seria com afirmar que una malaltia crònica es guareix cada cop que les seves manifestacions superficials desapareixen. La crisi teatral fa parlar d'ella de tant en tant, perquè seria impossible de parlar-ne continuament, i a més a més, perquè el seu nom mateix de crisi indica ja una intermitència d'agudització. Però no ens enganyéssim pas; si hem de mirar-ho pel cantó etimològic, no existeix crisi més que en la nostra imaginació i en el nostre bon desig. El que sembla que hi hagi és un decaïment, una anèmia de l'art teatral.

En què consisteix aquesta anèmia? No anirem pas a examinar, de moment, les seves causes profundes. El símptoma més vistent el trobem en les sales d'espectacles: el públic no va al teatre; els teatres són buits amb una constància digna de millor causa.

Per què? Evidentment, perquè el públic no troba en l'espectacle el que en tot espectacle cerca el públic: una porta per on ésser-se. L'espectador va al teatre amb un únic desig, que és fugir de la seva pròpia realitat; viure, viatjar a través d'altres realitats. Per això es necessita més d'una condició. L'espectador entra en un teatre disposat a sotmetre's a una suggestió, exactament com aquell que desitja que l'hipnotitzin; però perquè un home sigui hipnotitzat cal, primer, que l'hipnotitzador tingui prou poder; però també que el subjecte es sotmeti a aquest poder amb bona voluntat. Si falla una de les dues condicions, no es produeix el fenomen.

La primera condició, l'aptitud de l'hipnotitzador, depèn únicament d'ell; tindria poder o no en tindria damunt del subjecte; aquest, en canvi, amb la millor voluntat del món es pot trobar que no es pugui sotmetre a la voluntat que el sollicita perquè alguna cosa el distregui de l'abstracció absoluta que demana l'experiment.

En el teatre passa exactament igual: hi ha l'autor, els intèrprets, la presentació, és a dir, l'obra, que van a exercir una influència determinada damunt el subjecte; voler suggestionar-lo, hipnotitzar-lo, per fer-li viure una realitat diferent. D'altra banda, hi ha el subjecte, el públic, que va a deixar-se suggestionar, a deixar-se transportar. Ara bé, pot succeir, i de fet succeeix, que l'obra no té poder de suggestió, i amb tota la bona voluntat del públic, aquest no respon; però, és que el públic es troba en condicions de respondre a menys d'emprar una força literària? En quines condicions es sotmet l'espectador a la influència d'una obra? Pot absoure's? Pot lliurar-se? Pot inhibir-se de tot el que no sigui el drama que es juga davant dels seus ulls? No. Constantment, sense un descans, l'espectador ha de fer esforços per entrar en l'obra; ha de defensar-se contra la realitat més immediata que el sollicita; ha de perseguir la representació que ha pagat, perquè a cada moment se li escapa.

Concretament més. L'espectador seu en una butaca estreta, dura, incòmoda; ha de lluitar amb els colzes del veí, amb la duresa del seient, amb el cap del que té davant; ha de prevenir-se contra els corrents d'aire o ventar-se de calor que té; ha d'estirar el coll i girar el cap per entendre les paraules que els actors diuen; en fi, ha de perseguir constantment l'acció que li fuig, en comptes d'ésser el penetrat per l'ambient que l'acció crea. En aquestes condicions, anar al teatre no és un plaer; és una feina, i una feina pesada.

A una semblant manca de confort — tot el que acabem de dir es resumeix en aquests tres mots: «manca de confort» — afegiu-hi els entreactes vuitcentistes. En el segle passat, calmos i encara que en diguessin de les

llums, fosc, el teatre era un dels indrets més ben il·luminats; per tant, un dels llocs on més es podia lluir. Aquest temps ha passat; la llibertat de moviment de la nostra societat, el ritme accelerat a què vivim i sobretot la profusió, la disbauxa de llum en què ens movem, ja sigui de dies a ple sol, ja a la nit, fan innecessari un indret i un moment destinat únicament a lluir, perquè ara es pot lluir a qualsevol moment i a qualsevol indret. La inconfortabilitat dels locals fa, a més, a més, llarga l'espera, i la música raquítica que es dona durant els entreactes encara hi ajuda, i tot plegat allunya de tal manera l'acció dramàtica de l'acte anterior, que quan s'aixeca el teló s'ha de fer un nou esforç per situar-se.

S'ha parlat, per explicar la crisi del teatre, de la competència que li fa el cinema; però, s'ha analitzat prou bé en què consisteix aquesta competència? Creiem que no, i provarem de fer-ho nosaltres. Com a resultat de l'anàlisi podem avançar que el cinema realitza per a l'espectador totes aquelles condicions indispensables per a la suggestió d'un subjecte, cap de les quals els nostres teatres no tenen en compte.

Entre les raons que es donen a favor del cinema, hi ha el preu i la qualitat de l'espectacle. Ni una cosa ni l'altra són certes. El cinema és car; un tant per cent important dels films que ens donen és dolent. I es comprèn: una de les condicions del comerç cinematogràfic amb els EE. UU. és el *blind-fucking* (contracte a cegues) i *block-fucking* (contracte en bloc). Els termes són prou clars perquè necessitin explicació. L'empresari no pot triar; el públic es queixa, però els cinemes no pateixen de molt la crisi dels teatres, sobretot tenint en compte la desproporció enorme en el nombre de locals de cada classe — s'hi ha massa cinemes és qüestió a part de la que discutim: el fet és que el cinema té infinitament més públic que el teatre—. Però el cinema, en canvi, posa l'espectador en una situació d'ésser suggestionat immediatament. En parlar del cinema, en aquest cas, ens referim als cinemes, als locals. No hi ha dubte que, almenys els cinemes cars, són confortables: les butaques s'adapten al que hi seu; són amples; no hi ha corrents d'aire i la inclinació del pati o de l'amfiteatre són suficients perquè l'espectador del davant no molesti qui té al darrere. A més, l'espectacle és seguit i el públic no té temps de refredar-se ni de distreure's, perquè, a més, el local roman fosc (contrast amb els entreactes teatrals), i la foscor és la condició més favorable a la concentració de l'espectat i a la suggestió.

I si el públic va al cinema, amb tot i els raves que el film sonor ha llançat al mercat, perquè no aniria al teatre, si aquest es posés en iguals condicions de confort, és a dir, d'ambient?

I, precisament, el cinema sonor, en acostar el film al teatre, sense, ni de molt, arribar-hi, amb la imperfecció dels seus procediments, amb la manca absoluta de matís i de sentit comú en el diàleg, dona una tal superioritat al teatre, almenys momentània, que és una gran llàstima que aquest no aprofiti l'ocasió, ja que el film sonor, quant a espectacle pur — separat de l'ambient de confort en què està col·locat el públic —, no té altre avantatge al seu favor que la novetat. Un argument que es considera suprem és que a tot el món la crisi buida els teatres, amb confort i tot. Però, és que ací tot aquest confort no seria una novetat més gran que no pas el cinema sonor? Seria bo que els nostres empresaris hi dediquessin només cinc minuts de meditació cada dia.

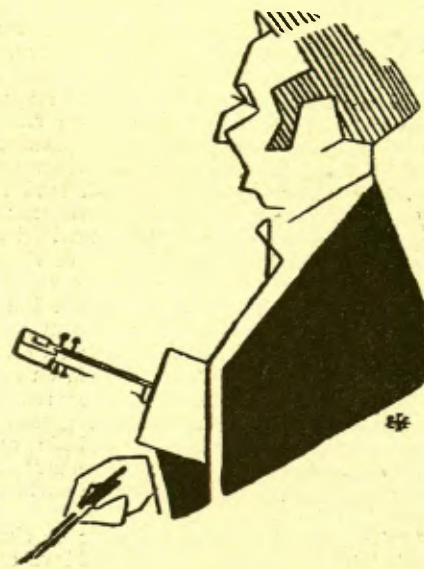
ANGEL FERRAN

LA MUSICA

Manén i la Filharmonica de Barcelona

Joan Manén, violinista i compositor, ha sentit també frisançes d'animador musical. I, aleshores, amb la col·laboració d'alguns amants de la música, ha constituït la Filharmonica de Barcelona, societat de concerts, que aquest any ha donat a conèixer persones i coses força interessants.

Car, quan un home arriba, des de qualsevol art o disciplina, a assolir un cert nivell, és innegable que no en té prou amb una actuació egoista, tota absorbida dintre

Joan Manén

d'ell mateix. Necessita crear, organitzar, posar en valor i en relleu totes les forces afins a ell que pel seu voltant graviten.

La Filharmonica de Barcelona, per altra banda, no és una societat musical més dins de la ciutat. Té prou relleu i caràcter. Per usar una comparança, l'assimilariem a una mena de Conferència Club de la música, destinada a donar, no tan solament sessions musicals, sinó encara amb un cert pla i mesura i adreçades vers una finalitat instructiva. Res de la clàssica vetllada musical, on la gent, de nits, va a passar l'estona amb l'excusa de sentir uns peces musicals, sempre les mateixes; res d'això. Unes tardes passades devotament entorn d'una personalitat o d'una obra noves i emponents, del país o de fora.

Realment, quan l'animador d'una empresa per l'estil és un home com Joan Manén, el qual, a més del conreu d'un instrument amb categoria d'as internacional, s'exercita a les nobles palestre de la composició, hi ha el perill que l'actuació personalíssima arribi a ofegar certs matisos: que l'afany de posar-se continuament en contacte amb el públic i explicar-li la intimitat del seu pensament, de la seva vida musical, no el faci ésser massa explícit: volem dir massa insistent; massa amant de conversar amb aquells que han vingut a instruir-se als rengles de la societat. Això daria lloc, sense voler, a un exclusivisme que mataria en primer terme l'interès, i acabat l'existència de la societat mateixa.

Joan Manén ha sortit brillantment de la prova: acostumat a vèncer les dificultats dels dits i de l'arquet; de l'harmonia i del contrapunt, no li ha resultat cosa difícil de repetir l'experiment amb l'amor propi. Confessem que això, determinades voltes, haurà robat a la nostra consideració audicions que haurien resultat interessantíssimes; però ha estat un bell exemple i haurà donat el resultat de tots els actes bons i virtuosos: l'edificació.

Perquè ara la Filharmonica de Barcelona té, moralment, la vida assegurada, i materialment també, no dubtem que també dintre un esdevenidor no gaire llunyà.

Es indubtable que l'esforç d'aportació que s'hi ha fet, essent per si considerable, anirà en creixença.

Tal fou la impressió que va causar-nos el concert de diumenge matí, donat a benefici d'aquesta institució de cultura musical.

M. N.

NO PATIREU CALOR SI ADQUIRIU UN

TRAJO DE FRESCOR

confeccionat, a 100 pessetes

Excel·lent qualitat; colors i dibuixos de moda

Sastreria Model

RAMBLA DE CANALETES, 11 · BARCELONA

creaciones de
perfumeria
selecta para
caballero

Gentleman

agua de colonia talco loción
masaje extracto fijador bri-
llantina champú polvos rhum
quina jabones baño, tocador
y afeitar crema de jabón

La Florida 191
BARCELONA (España)

TRAJOS PER A BANY
BARNUÇOS
CAMISES - PAIAMES
SUETERS
CINTURONS - ELÀSTICS
MOCADORS
MITJONS - MITGES
PREUS BARATISSIMS
F. VEHILS VIDAL
32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapis-
ser. Objectes d'art i de fantasia per
a obsequis. Sales d'Ex-
posicions de Belles Arts.
Passatge de Gràcia, 36. Telèfon 16286
BARCELONA

LES LLETRES

DIA D'ESTUDIANTA

Conte inèdit de JOSEP LLEONART

Les dues amigues es despallaven en la seva cambra de dispena, espaiosa i amb un dels llits de matrimoni, perquè el dia que hi arribaren, per una felicitat casualitat totes les altres ja eren ocupades. La gran havia entaxonat dins l'estufa un braçat dels típics cilindres de llenya, i allí trastejaven mig nues, amanyagades de les bocades calentes del foc i resseguint-ne els rastres amb passos i torsions de gat. La petita, d'uns divuit anys, dins la simfonia d'impressions de la gran ciutat a mig confegir que saturaven el silenci embuatat, va rompre: «Avui he tingut mal dia.» Difícil li hauria estat destriar per quins fets; era un enervament especial, un decaïment, aprensions miserioses del seu físic; o un greu d'haver respost bruscament al veí de taula, o de no encetar la resposta, o una frisor d'aspiracions embrionàries encruant-se a la perspectiva d'un esdevenidor vagament rònec... Però tot això traduïent-se en sensacions i sensacions, tot just llampades d'alguna imaginació, i en concret poquíssim pensament. Prop de l'amiga, vers la qual, tothora: en els magatzems, quan entraven a canviar en un Banc, o durant les converses, focava uns ulls exampats de preguntes: «Què he de fer? Ho puc dir?», es trobava més emparada, en mig del gran salt i tot. Sentiren unes remors desorientades de passos i veus pel passadís, i esporuguida de la idea escabellada que se'ls fiqués algú dins la cambra, s'arrellovaven amb ella; paraven l'orella, es parlaven baix.

No li venien els acudits o fugues de riure d'altres nits, en despallant-se, i semblava que esquivés els ulls de la seva roba interior d'un cotó escardalenc i antipàtic. Filla dels porters d'una porta casita, allà en la seva ciutat cap de partit, sa mare l'equipà d'aquell indument, presumint entendre que la vergonya d'una roba interior humil bé pot frenar els primers impulsos d'una relleccada, tant com una criatura o feia el respost a la conversa impertinent d'alguna comare, havia pensat sovint que allò era un tant se me'n dona del temperament, no pas virtut; no es sabia estar de comparar-ho a l'aguant d'una mena de dones, de les quals tenia una vaga idea, que complauen tots els homes sense aficionar-se per cap. Però ara ho rectificava, experimentant quants de punts pràctics de la vida desvesada li resolía i quants conhortos en rebia; vingüés d'on vingüés això era ajut, pietat veritable. En resum: així com l'amiga es passaria molt bé d'ella, ella de l'amiga no. Igual pensava el president del patronat quan féu coincidir el seu any de pensió a l'estranger amb l'estada de l'amiga, dedicada a unes investigacions d'estadística. «La seva família — li havia dit — no tenen medis per acompanyar-la; demés, són uns infelïços. Vostè no la deixi; vigili que no ens torni una poca-soita més, sinó una funcionària preparada.»

L'any a venir de sensacions imatjades, pures sensacions, però unes més ran de la consciència transcendental que altres, continuava dins la nit en el cos de la petita que una intel·ligència remoguda i una sensibilitat molt viva triaven per camp de batalla. Una sensació orba, barreja d'olors: de l'encerat dels trespols, de càlides aïrades de cafè o de lleugues cuites i de caliu de cambres orejant-se, contenien per a ella, com si hi suessin dins, les visions de la vida en la dispena. Així mateix, l'aspra atmosfera espiritual de la ciutat trasbalsadora l'a basquejava a base d'unes quantes impressions, encara que no sempre les precisés: les paraules d'aquell boig d'alemany, que ensenats l'atreïen i la revoltaven, favorables a la llure unió dels sexes; el besar perllongat d'una parella d'estudiants en un carrer moll, amb lluent d'acer i foscos de carbó; l'escena, en un angle del passadís entrefos, del cambrer, xiuxiuejant a la tia d'aquella galleta moixa de quinze anys, innovant-li que el dia abans la noia tornà a la dispena a les tres de la matinada; i la tia posant-li una peça de plata a la mà, signant-li que no ho esbombés... Però aquests parracs de l'atmosfera nova, com una basca d'olors irritadores de la curiositat, que li desmoralitzaven la imaginació, si encara no la voluntat, necessitaven d'una sollicitació concreta perquè prengüés cos l'escandalitzament que corcava el seu mal dia. Ocupaven la cambra immediata dues escandinaves, despreocupades, l'una majorment: la dels grans ulls parats, com un infant agegantat cobdiciable, d'alt cos formós sota el qual ella hauria quedat materialment colgada. Ara, en aquella cambra, una gramola havia romput en un ball americà; i aviat riures, parrupeigs i correddisses, i unes veus d'home entremig. Contingué el respir agitat i venjatiu, perquè l'amiga la creïes abaltida.

—Dorms?—preguntà l'amiga. —No—respondgué en sec. —Quina tabola altra vegada!—Ella rigué secament. L'hauria despullada i assotada la veïna escandinava, carnosa, irradiant condescendència! Joves i vells només estaven d'ella i de la seva camarada, al seu parer; fins quan li parlaven a ella amablement, semblava que li donessin les escorrialles de tants desigs i ulla-des furtives i escalfor de converses que inspiraven aquelles cagadores d'homes. Abans d'ahir, quan el pintor polonès l'havia invitada a un passeig, quines ganes li vingueren de dir que sí! Amb quin orgull aniria al costat d'ell, desafiant: Tinc la seva companyia. Us creïeu que només eren les rebregades a merèixer el costat d'un jove de talent i bona presència?—I ara la música, les correddisses, els escarafalls voluptuosos com parrupar de coloms, en les gorges càlides, allà al costat, com si ho fessin expressament per a mortificar-la.

—Ja t'agradaria ésser-hi—digué l'amiga, com befant els seus pensaments. —Jo? Amb aquelles...?—Un qualificatiu denigrant li vessà del cor; encara més indignada, sense ella adonar-se'n, de les simpaties fíctes que li robessin a ella, que de la possible lleugeresa de les escandinaves, saltà del llit, i abocant-se a les palpetes al

professor, prescindint de la taquigrafia i resumint lúcidament, i a la tarda, que no sortiren de la cambra, encara ampliar-les de memòria.

Ara, ablanida la tivantor de les dues pontelles dels sins que li produí el primer contacte amb la fredor del llit, començà a fer-se-la seva un pessigolleig, com d'infimes punxades, expandint-se-li de més amunt dels genolls fins dalt dels braços, resolent-se en una tebior interna de benestar. S'afgurava ella mateixa dins la bruseteta i la nova faldilla que li accentuaven la línia en distinció, i com per a no trobar-se tan morta en la fosca, s'amanyagava les dues ondes a cada costat dels cabells tallats a la moda, amb l'instint de quan se les emmotllava sota el capell arrapat.

De tant en tant, venint-los a la memòria un projecte, una compra a fer, una carta a respondre, dialogaven de llit a llit. Aquest diàleg necessitava sovintegar-lo, perquè, gaire estona de no sentir la veu de l'amiga, la dominava una rara imaginació que el seu cos s'hagués dissolt dins la fosca en el clot del llit. Però la gran, certa que la foscor silenciosa faria caure alguna confidència dels llavis ingenus, callava a dretes. Aquesta gran estava més segura, ho tenia tot més resolt. Ja portava dos anys d'estudis a Viena, anteriorment, i sobretot, el natural era un altre: sa visió de la vida més planera, sense fugues; s'encarava als semblants amb més ironia. Tenia bona gana, sentit pràctic, i la imaginació més precisa per a servir-lo. Vinguda l'hora de l'amor, era d'endevenir que ho rebria casolament, més contenta de dar goig a algú, de dedicar-se a un pacient, que no per cap gran idea que es formés de la passió, ni d'un home, ni de la vida.

Com totes les d'aficions intel·lectuals, allà en la llur ciutat havien conviscut, i la petita, observant amb quina frescor immaridable assistia un malalt, o seguia la veta a una criatura o feia el respost a la conversa impertinent d'alguna comare, havia pensat sovint que allò era un tant se me'n dona del temperament, no pas virtut; no es sabia estar de comparar-ho a l'aguant d'una mena de dones, de les quals tenia una vaga idea, que complauen tots els homes sense aficionar-se per cap. Però ara ho rectificava, experimentant quants de punts pràctics de la vida desvesada li resolía i quants conhortos en rebia; vingüés d'on vingüés això era ajut, pietat veritable. En resum: així com l'amiga es passaria molt bé d'ella, ella de l'amiga no. Igual pensava el president del patronat quan féu coincidir el seu any de pensió a l'estranger amb l'estada de l'amiga, dedicada a unes investigacions d'estadística. «La seva família — li havia dit — no tenen medis per acompanyar-la; demés, són uns infelïços. Vostè no la deixi; vigili que no ens torni una poca-soita més, sinó una funcionària preparada.»

L'any a venir de sensacions imatjades, pures sensacions, però unes més ran de la consciència transcendental que altres, continuava dins la nit en el cos de la petita que una intel·ligència remoguda i una sensibilitat molt viva triaven per camp de batalla. Una sensació orba, barreja d'olors: de l'encerat dels trespols, de càlides aïrades de cafè o de lleugues cuites i de caliu de cambres orejant-se, contenien per a ella, com si hi suessin dins, les visions de la vida en la dispena. Així mateix, l'aspra atmosfera espiritual de la ciutat trasbalsadora l'a basquejava a base d'unes quantes impressions, encara que no sempre les precisés: les paraules d'aquell boig d'alemany, que ensenats l'atreïen i la revoltaven, favorables a la llure unió dels sexes; el besar perllongat d'una parella d'estudiants en un carrer moll, amb lluent d'acer i foscos de carbó; l'escena, en un angle del passadís entrefos, del cambrer, xiuxiuejant a la tia d'aquella galleta moixa de quinze anys, innovant-li que el dia abans la noia tornà a la dispena a les tres de la matinada; i la tia posant-li una peça de plata a la mà, signant-li que no ho esbombés... Però aquests parracs de l'atmosfera nova, com una basca d'olors irritadores de la curiositat, que li desmoralitzaven la imaginació, si encara no la voluntat, necessitaven d'una sollicitació concreta perquè prengüés cos l'escandalitzament que corcava el seu mal dia. Ocupaven la cambra immediata dues escandinaves, despreocupades, l'una majorment: la dels grans ulls parats, com un infant agegantat cobdiciable, d'alt cos formós sota el qual ella hauria quedat materialment colgada. Ara, en aquella cambra, una gramola havia romput en un ball americà; i aviat riures, parrupeigs i correddisses, i unes veus d'home entremig. Contingué el respir agitat i venjatiu, perquè l'amiga la creïes abaltida.

—Dorms?—preguntà l'amiga. —No—respondgué en sec. —Quina tabola altra vegada!—Ella rigué secament. L'hauria despullada i assotada la veïna escandinava, carnosa, irradiant condescendència! Joves i vells només estaven d'ella i de la seva camarada, al seu parer; fins quan li parlaven a ella amablement, semblava que li donessin les escorrialles de tants desigs i ulla-des furtives i escalfor de converses que inspiraven aquelles cagadores d'homes. Abans d'ahir, quan el pintor polonès l'havia invitada a un passeig, quines ganes li vingueren de dir que sí! Amb quin orgull aniria al costat d'ell, desafiant: Tinc la seva companyia. Us creïeu que només eren les rebregades a merèixer el costat d'un jove de talent i bona presència?—I ara la música, les correddisses, els escarafalls voluptuosos com parrupar de coloms, en les gorges càlides, allà al costat, com si ho fessin expressament per a mortificar-la.

—Ja t'agradaria ésser-hi—digué l'amiga, com befant els seus pensaments.

—Jo? Amb aquelles...?—Un qualificatiu denigrant li vessà del cor; encara més indignada, sense ella adonar-se'n, de les simpaties fíctes que li robessin a ella, que de la possible lleugeresa de les escandinaves, saltà del llit, i abocant-se a les palpetes al

de l'amiga, la sacsejà pels muscles: —Mala amiga!... Ho has dit per a fer-me patir el que has dit?... L'amiga premé el pulsador. Incorporada en la claror sobtada, li tocà els clots de la mà, el front: —Què t'agafa, nena?... Potser si que febreres! — Però li trobà l'escalfor normal. Aquests tocs solfiscs, aquella incorporació decidida, tant de l'amiga, la desarmaren. L'amiga apartà la gira de les robes del llit, féu fosc immediatament, i a les fosques ordenà: —Calma't. Vina al meu llit. Quins crits has fet! Valga'ns que la música t'ha ofegat la veu... Hem de parlar tu i jo, i en veu baixa. — L'altra s'agemolà, va ajeure's i arribà a ajocar la cara damunt el muscle de l'amiga, qui començà:

—Saps de què pateixes? Algun dia, veient-ho de lluny, te'n riuràs. D'inadaptació pateixes tu. Ara, que te'n forges moltes d'il·lusions del tracte amb la gent, tu! Tant se val. No és la millor hora per a convence't. Ens hem de fer una societat; hi tens més dret que les que van amb intencions torçades. Això jo ho arreglaré, sents?—De sentir aquests mots, el doll de llàgrimes que adés feia pressió entre pit i temples, se li expandí per tot el cos, com una interna circulació de bàlsam de conhort.

—Sinó que de vegades ets tan estranya, tu!—continuà la gran, lluitant contra la son—. Els Garrell, el matrimoni americà em pregunten: que anem a passar alguna vetlla en la seva habitació; aquell pintor polonès que et conta els seus viatges també hi va. És conversa, es fa lectura... Sortiries de les teves preocupacions... Però no he acceptat; he donat excuses. Perquè tu fas aquell posat tan tancat, tan... orgullós, t'ho diré clar, que he pensat que potser no t'agradaria... Deixa't de patir d'imaginació, quan tanta gent pateixen per coses de debò; és que ets desagradada al teu viure, nena! Ben bé no t'entenc, creu-me.

Havia arribat l'hora que la tarja del reglament d'hostalatge, clavada darrera cada porta, invitava a no fer soroll, i el sarau de les escandinaves s'era fos dins el pou negre de la nit. La finestra era a un salt del carrer, del qual venien ara un miolar o el brunzir d'unes bicicletes de la policia nocturna, ara un monòleg de noctàmbul o el mormoleig d'una cançó emperesada que feia endevinar gaites acostades i braços encollats; i dins la negror de la cambra només vivia un deix de llum, que recollia el gran mirall, dins el qual tantes cares d'hostes devien haver-se preguntat, com l'estudianta: —Quin paper hi faig en el món?—Ara, el torrent tornava a congestionar-se cap als cims: agarratant-li el coll inflat, adolorint-li els polsos, incontentible. Havien abaixat més la veu, i la gran, sentint-se una escalfor al muscle volgué aconsolar-la. —No em tractis com a una criatura! Si plores és de ràbia! —prorrumpé ella—. No m'ho has de dir; sé que no tinc tracte; pensant a soles em vénen raons magnífiques, i mira, en mig de la gent, eixuta, com si hagués perdut l'ús de la paraula. Veig tants talents, tantes maneres de vida!... És com un rodament de cap. Mai no havia enyorat una... estimació, com ara... De què li val el talent a una com jo, si no és perquè pateixi més que qualsevol tros de carn batejada?... Voldria que estiguessis dins meu... Per què hi soc en el món? El medi familiar: gent sense horitzons, raquítics d'enveges, i el meu medi cerebral tan distint estan en pugna. Allà, a casa, estava com cega; ara ho veig: no solament soc insociable, sinó que els coneixements, que me'n feia el meu recer, són una poca cosa. Compares, i veus tants talents, i penses: Mai no ho tataràs! I tantes formes de vida!... Desitjo, desitjo tan fort que no sé el què... Veus viure tothom amb aquella llibertat d'ànima, com si res no els pesés, i tu pateixes, com si tot el que penses, el que et deficiencia se't volgués fer gran com la ciutat i t'anés a rompre aquest cos tan petit!

—Grandíssima enveja! —li féu, cariciosa, la reposada. Interiorment resumia: Està en un estat d'enlluernament i de tendresa fàscia, que Déu ens guard que un des. aprensiu qualsevol se n'aprofités!—Vencent la son li traçà un pla: La presentaria a les famílies d'alguns professors; posaria de relleu els seus mèrits...—Veuràs com aniràs perdent la por de la fera... T'advertixo que la llibertat d'ànima, l'art de conversar, el do de gent, s'adquireixen. Però, sobretot, pensa en els teus estudis, sense preocupacions: fallit això, tot per terra.—De sobte, callà.

Bressada del consol, l'amiga s'havia adormit. Li recollí la roba de llit ran del nas, perquè no trobés en manca la seva escalfor, i caut, lluitant amb el seu cos robust, no massa lleuger, s'esmunyí, arribà a les palpetes a l'altre llit buit, per a dormir-hi més a pler, i al cap de tres minuts era enfonsada en un son magnífic.

—Llevem-nos—digué, en sent matí, amb l'esma autoritària, com si l'altra és mogué per la seva veu. La mirada característica que la interrogació frisoa feia més grans, frisa una mica més, de trobar-se en l'altre llit.—Entesos, eh?—féu la gran. No respondgué sinó amb un somriure agrait.

Projectiva, valenta, trobà l'aire gris dels carrers més alegre, com esbandit de la seva tempestat interior. Quan digué la lliçó, la decisió que posava en la pronunciació de la llengua apresa no feia sinó trair més els caràcters de la llengua pròpia.—Quina abominable pronunciació té aquesta noia!—pensava el professor.

Tal fou, en resum, la vida interior de l'estudianta d'un dia a l'endemà. En vindrien altres de defalliment o de reanimació. Potser aconseguiria algun dels seus dalers. Però, és que la vida resol res? Acaba res en nosaltres? Si és cert que allò que assolim tanca un parèntesi, n'obre un altre de conflictes nous que el nou assoliment es porta. I veus ací el pols de sal de la vida, i el que fa que ens mirem uns als altres amb una pietat quasi religiosa.

JOSEP LLEONART

CONFERENTIA CLUB

Gerard Bauer

Probablement, aquesta conferència en to menor de Gérard Bauer serà la darrera d'aquest curs de les conferències arrengrades sota el signe del C. C.

Es tracta, doncs — ho escric amb un lleuger tremolor de ploma —, de la conferència-furgó... Del vagó de la cua del tren de les conferències de la temporada...

En lloc d'una conferència contundent com el tro sorollós, que és el punt final d'un

Plecs en la pell lleument somrosada de la seva faç i replecs en la veu quan enfilava la lectura d'un poema que apareixia amb més arrugues encara sobre el canemàs que li trenava un saxofon llunyà que es filtrava clandestinament amb la fresca verdosa...

Si algun retrat pot fer-se al conferenciant és potser el monocromatisme de la veu. La conferència tingué una sola color.

Aquella color única que tenen les flors plenes de records que hom troba dins els llibres de les persones ingènues i sentimentals. Flors premsades, resseques, metàl·liques... Aquelles flors que ja no són i que els llibres detesten perquè els fan una competència desesperada tot volent expressar amb la presència llur tot allò que malden per evocar els llibres.

Si hom bandeja la monotonia, si hom pogués bandejar la monotonia, de la conferència de Gérard Bauer, ens trobaríem davant un conferenciant correcte que practica allò que en tennis hem quedat a dir-ne *chop*, amb totes les conseqüències i que fa un joc conservador i assenyat.

Les afirmacions del conferenciant no són mai ariscares i l'auditori es fatiga de tant donar-li la raó.

Vaig remarcar que el vescomte de Güell assentia tota la durada de la conferència amb un moviment de cap. D'una manera intermitent el nus de la seva corbata es fonia rera l'admirable *rideau* de la seva barba impecable.

I unes senyores — que feien molt bonic — amb llurs imperitents marcaven ratlles lluminoses d'aprovació en el front del conferenciant.

«Tots els que coneixen Gérard Bauer poden afirmar afectuosament que és *amable* — i cal donar a aquesta paraula tota la seva força etimològica.»

Efectivament, en baixor de la tarima, quan els senyors assistents a l'acte, tot aixecant-se lentament de les cadires, semblaven voler raspallar amb el bigoti retallat a la moda els escots de les dames una mica plens d'aquella pols fina que fan les conferències, i els soldeus — capells de senyora model 1931 — es gronxaven d'una manera anti-eclesiàstica d'adreça a la campana de vidre deserta, Gérard Bauer, en persona — nosaltres, tímids de mena, ens resistíem a iniciar el gest —, ens allargà una mà fina, cordial, AMABLE...

CARLES SINDREU I PONS

La modestia de D'Annunzio

Un diari americà publicava recentment extractes d'un memoràndum adreçat per D'Annunzio a un grup de joves poetes italians. El *poetissime*, entre moltes altres coses bones, deia:

«Recordo que Itàlia s'enorgulleix d'ésser el país que ha datat al món els més grans tressors espirituals.

«Recordo que poder dir «Sóc italià» ha d'omplir d'orgull un home.

«Recordo que el futur d'Europa pertany a Itàlia.

«Recordo que únicament l'art italià està actualment en plena florida.

«Recordo que el més gran poeta contemporani és un italià.»

D'Annunzio, modest com sempre, calla el nom d'aquest poeta.

Deu ésser, sobretot per l'última frase, que el periòdic americà ha inserit el text en la secció humorística.

La cara, espill de la salut

Un rostre pàl·lid, demacrat, flac i trist, denota un organisme dèbil, raquíctic, esgotat.

Quins als veure's així prenen el Fosfo-Glico-Kola Domènec regeneren la seva salut, tonifiquen els seus nervis i canvien el seu rostre de dia en dia, fins veure aparèixer els colors sans que signifiquen vida, salut i alegria.

Ha sortit el periòdic que faltava:

EL BE NEGRE

SETMANARI SATÍRIC

Preu: 15 cèntims

ADMINISTRACIÓ:

Llibreria Catalònia

17, Plaça de Catalunya, 17

EL MÉS GRAN ASSORTIT DE LLIBRES

FRANCOSOS

CASTELLANS

ANGLESOS

ITALIANS

els trobareu a l'antiga Llibreria

Francesca 8 i 10 Rambla del Mig

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11 Telèf. 11655

LES ARTS I ELS DISCOS

Els arquitectes i els decoradors

Ens sembla que hem estat els primers de tractar favorablement de les modernes tendències en el mobiliari, i de la forma com s'interpreta en països diversos, i a Catalunya. I com a conseqüència hem hagut d'amentar les matèries que han fet possible una considerable evolució, i els creadors que han fet possibles aquestes noves solucions.

I cada vegada que hem volgut citar el nom d'algun creador de conjunts interiors, ens hem trobat que manca el mot que expressi en la nostra llengua les activitats del

ment l'arquitecte, amb la propugnada teoria de la pell i l'os, o bé l'arquitecte amb la seva sensibilitat d'artista dotada espiritualment la rígida carcassa de l'edifici, que ha eixit de la funció mecànica filla de la necessitat i el càlcul.

La indigència espiritual com a dogma de la nova arquitectura, podria ésser d'efecte tan funest com el que ha produït l'Escola d'Arquitectura fent homes *geni*, mena d'arquitecte indiscutible que ha empastifat la ciutat amb edificis banals, emperifollats ex-

Els dibuixos de Manolo

Els dibuixos de Manolo Hugué, l'escultor predilecte en els nostres dies, de moment aparenten fets per una voluntat sense precedents, i en realitat no és difícil de comprovar que són tot al contrari. Totes les seves obres obeeixen a la imperiosa necessitat d'encaminar un íntim sentir. Són, en llur totalitat, el complement de l'obra escultòrica d'aquest gran artista.

Totes aquelles inconveniències que l'escultura presenta en la seva part material, precisament les que, en el cas d'aquest gran escultor, són importantíssimes i també de difícil resolure, les venç amb facilitat. Però així i tot sap que entre l'escultor i la matèria destinada a reportar els seus sentiments a través d'un cos o un objecte esculpsit, existeix una lluita que ha d'ésser vençuda per tal d'explicar amb certes definicions que l'art arrenca de la Naturalesa, com són el moviment i la vida natural. Per aquest motiu cerca en el dibuix aquell element afí que pot expressar a la perfecció els mateixos sentiments prescindint en part d'aquella lluita material en moments que hom se'n sent grat.

Devem fer constar, per aclarir aquest concepte i privar-ne possibles desviacions, que en dir que Manolo en el seu art reconeix una lluita, no volem pas donar a entendre que la seva obra topi amb un entrebanc. Res d'això; el moviment i la vitalitat són precisament els motius que proporcionen a aquest artista el més viu abrandament que determina les formidables creacions amb què ens encisa.

En el seu aspecte global, representa l'obra conjunta de Manolo Hugué la definició de la vitalitat interior dels cosos agermanada amb l'expressió dinàmica exterior que adquireixen al fregadís acariant de la llum i de l'aire. Amb l'anhel d'objectivar l'immaterial, empra Manolo Hugué tots els procediments que li suggereix la seva visió personal abstractiva i fantàstica.

La hiperbòlica ponderació dels volums amb què imprimeix caràcters gegantins a petites figures, la puixança material que aconsegueix prescindint de detalls que podrien desvirtuar la grandiositat de les masses—acusades encara tallant l'espai en sentit horitzontal que determina el fons—, formen una part dels elements fonamentals de què es val per a fer dels seus dibuixos una condensació de vitalitat.

Diffícilment hom podria trobar una forma d'expressió material més adient a l'exteriorització dels estremiments espirituals. La imprecisió de la línia determinada en els cosos per la vibració incessant que sembla pendre's de les coses vives—altra característica fonamental d'aquest artista—

només l'accepta Manolo com a complement indispensable quan es sent atret per la rapidesa del moviment. I en aquest cas concret deixa de cenyir els volums en una línia precisa per tal d'expressar amb més vigoria la subjectivitat de les figures creades per ell.

Però una vegada aconseguida aquesta finalitat dinàmica de la línia definidora d'un estat espiritual, enrobusteix encara la seva obra amb l'accentuació ponderada de la matèria que l'emboïlla. Per gràcia merave-

DISCOS

La qualitat dels programes que serveix el disc

El disc, és clar, serveix a tots els gustos, però ara no vull referir-me als programes de les cases editores—que aquests necessàriament han de tenir un eclecticisme que ho abasti tot—, sinó al contingut de les discoteques particulars.

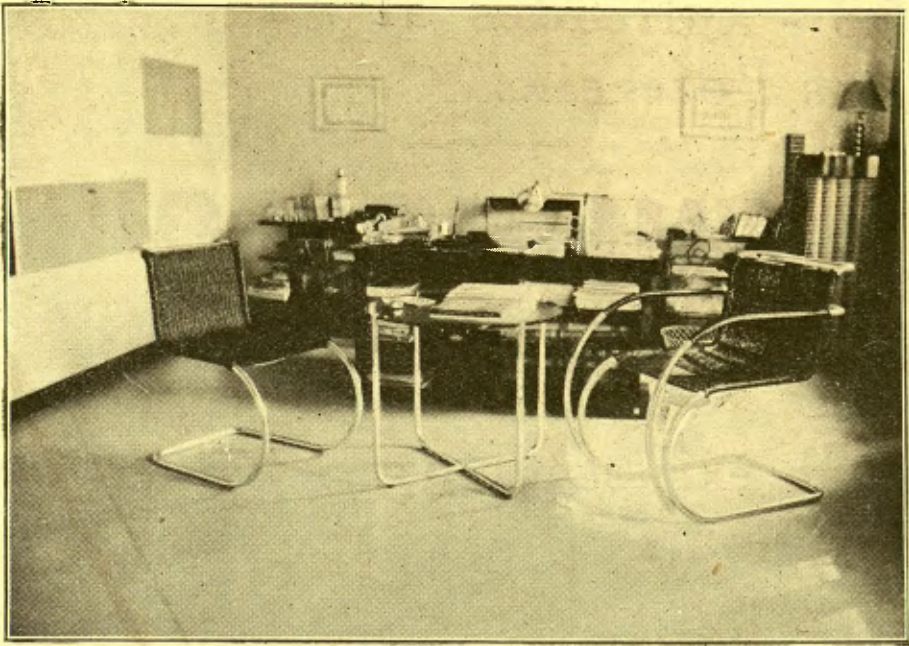
En primer lloc, l'observació més interessant que es pot fer és que molta gent suporta un disc que està en disconformitat amb la seva habitud per a un determinat gènere musical. I això per tots dos extrems: l'única forma que ha tingut el jazz per a interessar els senyors que només escolaven música simfònica i d'òpera, ha estat mitjançant el disc. D'altra part, a l'oïent de sarsueles i ballables, a qui no és possible arrossegat a un concert, suporta en canvi un fragment que canta un divo, i fins i tot una simfonia. Potser això té la seva explicació en la vanitat que comporta el bon to i que suposa l'adquisició i exhibició en la discoteca d'un disc de bona música; però també alguna vegada es fa rodar i així s'habitua l'oïent a la música d'aquest gènere.

Per molt aferrat que s'estigui a un gènere determinat, mai no se n'hi està prou que comporti que tots els discos adquirits siguin d'aquest gènere, i això significa tant una difusió de la música bona com un interès dels que cultiven la música frívola, que produeix un millorament tècnic d'aquesta en comptar que ha d'anar a un públic selecte.

Amb això dit, es pot afirmar que la discoteca particular té aquest sentit eclèctic i els programes que formen els discòfils de casa estant, també han d'ésser-ho, a la qual cosa ajuden així mateix moltes altres circumstàncies, una de les quals és la poca durada de les audicions i les ocasions en què es donen. Ha d'ésser molt difícil que per acompanyar una migdiada d'estiu es faci rodar al gramòfon una simfonia. L'ambient no suportaria audicions de molta durada, ni l'esperit està en aptitud d'escoltar música molt enlairada. Les notes estridents que llenen els amplificadors dels bars i cafès no poden ésser les que comportin el recolliment de la música de càmera i per això el disc ha de contenir música que ho abasti tot.

La tendència general, però, demostra que el gust del discòfil ha evolucionat molt. Avui ja no són possibles aquells enregistraments de diàlegs de tot pujat que abans sovintaven. No era fàcil trobar discos de música simfònica i es donaven amb una lamentable insistència discos omplerts per artistes de *variétés*, que tenint l'ajut de la mímica s'escolaven gairebé amb pena pels oïents d'una certa cultura. Està ben vist el gran interès que donen els editors de discos a la música simfònica, i encara que es pugui dir que es venen discos de música frívola en més nombre que d'altres, també és cert que en cap altre mitjà de difusió de música es pot trobar un nivell tan elevat com en la música enregistrada, puix que proporcionalment és en aquesta on s'escolta més música bona.

J. G.

Oficina, per Churruga i Rodríguez Arias

que els francesos anomenen *ensemblier*. Dir decorador, director artístic, o artista decorador, no és pas designar exactament l'activitat o les tasques dels projectistes d'interiors. I per aquest motiu és fàcil de confondre un artista-tècnic, coneixedor de les exigències del confort i dels recursos que els oficis diversos hi poden aportar, amb el vulgar aplicador de «motius ornamentals» i «elements decoratius» damunt l'obra bàsica i les estructures fonamentals.

Es clar que els decoradors—els pseudo-decoradors, com ha dit el meu amic A. A. Artís—ornamentistes són molts, tants, potser, proporcionalment com els arquitectes—diem nosaltres—que en l'exercici de llur professió han produït aquesta obra plena de pintoresc, concreció de cinquanta anys d'arquitectura barcelonina.

Hauríem de convenir, doncs, a juntar els uns als altres; els arquitectes i els decoradors en aquest cas—el cas pitjor—tenen semblants defectes, i en els mobles i immobles llur tasca és doblement perniciosa.

En tots els blasmes que Andreu A. Artís dedicà en un recent article als decoradors, hi ha pregones raons justificatives. Nosaltres mateixos ens sentim admirats de tal reforç a les nostres posicions adverses al pastixo i la banal ornamentació. I pel fet que Andreu A. Artís no sigui un coneixedor precis en aquesta branca, és excusat que hagi oblidat que enfront de les noves promocions d'arquitectes hi ha—no els *ensembliers* que saben l'ofici—els altres arquitectes que projecten edificis centralitzant tot el problema arquitectònic en la vulgar façana d'obra amb adreçes pseudo-clàssiques de ciment emmotllat, tractada com si fos un *parterre*, o bé un pastís dominical de llaura i mitja.

L'actual desplaçament en què es troben tants d'arquitectes és degut, més que a la distinta concepció plàstica, a la manca d'adaptació als nous procediments. Així, l'arquitecte més a la page no serà el que adopti expressions ja repetides per base de fórmules estètiques, dites d'avantguarda. Res, per tant, de l'estil de la pell i l'os, trista matèria al capdavant, mancada d'un esperit que la vivifiqui.

Noti's que com més avancen els procediments, més s'acosta a l'enginyeria la realització. I, o bé resta eliminat automàtic-

teriorment i que són inhabitable a l'interior, per ignorància de les necessitats que comporta la vida; en tots dos casos, el desconeixement de les exigències domèstiques que té el creador de l'edifici porta la necessitat del decorador com a tècnic director de la mobilitat arquitectural interior, càrrec que exigeix peculiars coneixements i condicions innades per a destriar el que està bé del que és equivocac de forma i color.

Si som partidaris de l'especialització tots els que acceptem més o menys el funcionalisme, haurem de propugnar que els arquitectes orientin llurs estudis i llur professió a tasques que podríem determinar amb dues especialitats, arquitecte-enginyer i arquitecte-decorador. No hi ha millor manera de servir la realitat actual de les noves construccions, que lliurar el projecte i direcció de l'estructura i principals serveis mecànics de l'edifici, a càrrec dels enginyers; per altra banda, les condicions de llum, espai, etcètera, sota l'especialització dels decoradors, donaran un millor rendiment per tal d'obtenir un profit més intel·ligent i posat d'acord a la vida familiar, social o econòmica de cada casa. Com que aquesta feina es presta a tants matisos i subtils, perquè cada casa és un món; com que sovint les famílies muden de casa, i obliga a readaptacions, només temem la poca facilitat dels arquitectes a aquest entrenament per la manca de centres orientadors o preparatoris de les tècniques i oficis de la instal·lació domèstica, que és un inconvenient en el qual som una excepció a Europa.

Amb l'aparició del grup català G. A. T. E. P. A. C. és del cas preveure un comportament més lògic en l'expressió arquitectural a Catalunya. Aquests joves arquitectes sota noves disciplines han de portar llur inquietud a concrecions més racionals que eliminin el major nombre possible de prejudicis dels imponderables.

Estem segurs que l'actuació de la G. A. T. E. P. A. C. farà possible la formació del nou arquitecte en la nova Escola, i, mentrestant, qui s'ocuparà de la formació del nou decorador? Qui, de la funció dels mobles i l'ordenació del confort de la llar nova?

Els nous temps comporten noves responsabilitats, i damunt de tot, comporten vetllar pel mot d'ordre de sempre: qualitat. Andreu A. Artís en l'article que hem esmentat deia: «Per a tots els pseudo-decoradors, modernisme és sinònim de barator. Fusta de pi deixada de primera capa; llau-na i vidre mal tallat... Imbecils! El nou estil reclama poc i bo. Als nostres sentits els plau reposar en les nobles i pures matèries: el marbre, el cristall, el gres...» I com que estem molt el valer i els propòsits de la G. A. T. E. P. A. C., hem de fer esment del singular manament, a la façana del seu establiment. Per a aquest objecte no s'hi val fer ús d'uralita i vidre ordinari. És impropri i fora del cas.

JOSEP MAINAR

Manolo. — Dibuix

llosa d'aquesta dualitat de forces expressives, l'obra imponderable de Manolo té tot l'atractiu suggestionant de l'emoció feta forma. Aquesta doble intensitat vital es palesa tan fortament en l'obra d'aquest artista, que en la seva producció de dibuixant i de pintor—com a exemple de sinceritat en l'execució pura—no pot estar-se d'explicar-nos en un dels seus dibuixos el perfil imprecís d'un sector de cos més enllà d'una paret que s'interposa.

El problema del color en mans de Manolo no persegueix altra solució que separar els cosos i situar els objectes en el lloc reclamant per la seva visió. I prescindint de si les seves pintures seran títillades d'acromatòpsia, va a la recerca de fàcils entonacions suauement distribuïdes.

ANGEL FERNANDEZ

Exposició d'Arquitectura

(Sala Parés, 27 juny - 5 juliol)

Es ben cert que des d'un quant temps els nostres arquitectes es manifesten amb una major activitat. I cal confessar que entre tots hi hem ajudat.

L'Associació d'Arquitectes de Catalunya, de fa un temps sembla iniciar un canvi de front, amb activitats més orientades a la cosa d'interès públic. La constitució del grup G. A. T. E. P. A. C. ha vingut també a donar més estímul a aquesta reacció.

Per aquesta setmana, l'Associació d'Arquitectes de Catalunya anuncia un fet realment de transcendència en el nostre món artístic. Es tracta de la inauguració d'una Exposició d'Arquitectura, cosa que podríem dir que és gairebé desconeguda a la nostra ciutat. I tenim entès que el propòsit és de repetir cada any una semblant manifestació, amplada amb concursos de solucions modernes de problemes vivents del nostre urbanisme i de la nostra arquitectura.

No cal dir com ens alegrem d'un esdeveniment tan important. Tenim entès que a l'Exposició concorren un gran nombre d'arquitectes, i entre ells tots els que segueixen les noves orientacions dels temps moderns. També sabem que durant el curs de l'Expo-

sició, i en la mateixa Sala Parés, tindran lloc dues conferències sobre arquitectura, una desenrotllada per un conegut arquitecte clàssicista i l'altra per un dels més distingits membres del G. A. T. E. P. A. C., el grup dels seguidors de la nova arquitectura.

L'exposició i les conferències, molt oportunes, ens donaran bona ocasió per comentar l'estat de la nostra arquitectura, que tot i conservant el que ha de tenir de característic, pot seguir el corrent de l'evolució dels nostres dies.

Cal doncs desitjar que l'Exposició que ha d'inaugurar-se el vinent dissabte dia 27, satisfaci plenament l'expectació que hi ha en els cercles artístics per conèixer en conjunt el valor dels nostres arquitectes.

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

—Quina barra! I si denunciés que us heu passat per sord-mut, què diríeu?
—Res, perquè sóc mut.

(Moustique, Charleroi)

—Maletsiga! Em pensava que era un riú!

(Mucha, Varsòvia)

—Quina pega! Mira quantes pedres i prop d'aquí no hi ha una finestra ni per remei!

(Everybody's Weekly, Londres)

La lectura del darrer crim

(Simplicissimus, Munic)

(Le Rire, París)

BADRINAS

Mobles moderns
Sales d'exposicions
Teles De Te Ku
Objectes per a regal

Diagonal, 460.-Barcelona.-Telèfon 73963

ANUNCIANTS....!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

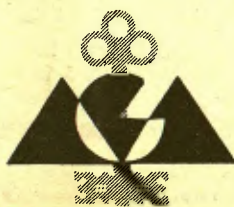
mudes i sonores - patent num. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"AGENCIA GENERAL DE ANUNCIOS"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

BARCELONA: Fontanella, 10, 1.er, 2.ª - Tel. 16606

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er: MADRID

Societat Espanyola de Carburers Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telegr.: "Carburers"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 75015

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Bergà (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES i FERRO SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

A F I S A

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIS

Laietana, 18, Pral. B. - Barcelona

Suscriviu-vos a MIRADOR

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr.

que viu a

carrer n.º es subscriu a **MIRADOR**

vel preu fixat de **2'50 ptes.** trimestre.

de

de 193

Signatura

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

Encarregueu els vostres impresos artístics i comercials als

Tallers Gràfics

Patrici Arnau

Verdaguer i Callis, 3, 5 i 7
(Davant del Palau de la M. Catalana)

Es la casa més perfeccionada en llibres ratllats, de luxe i en tota classe d'enquadernacions. - Elegància i economia en els encàrrecs. En cas d'urgència, demaneu-los per telèfon 14856

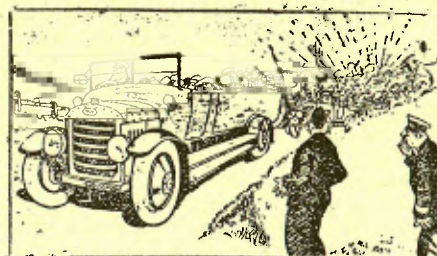

ESTIL MODERN

Primera visita dels sogres del jove matrimoni.

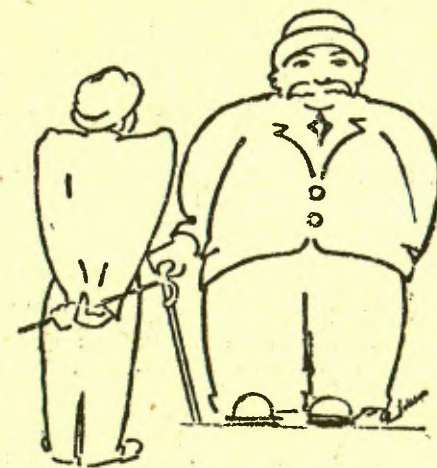
(Kladderadatsch, Berlín)

MPRESOS COSTA
Asalto, 45 - Barcelona

El conductor de l'autocar observa rigorosament la velocitat permesa.

(Tit Bits, Londres)

—Com ha dit que es deia?

—Noguera.

—Quina casualitat! Hi ha un riu d'aquest nom.

—No sóc jo.

(Lustige Kölner Zeitung, Colònia)

—Deu cèntims? I què en fareu de deu cèntims un home com vós?

—En falten per arribar a milionari. Ja tinc nou centes noranta nou mil pessetes amb noranta cèntims.

(Life, Nova York)

—Quan em quedo tant temps sola, sempre tinc por. A l'últim al meu marit podria passar-li alguna desgràcia, amb tants homes que em miren.

(Le Rire, París)

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la

Neurastenia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, perdua de memòria, vertigens, fatiga corporal, tremolors, dipèsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciència, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre's sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 5'50 ptes. flaseó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigint -se i tramitent 0'25 ptes. en segells de correu per al franquig a **Oficines Laboratori Sòkarg, carrer del Ter, 16, Barcelona**, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.